

NUORTEN AIKUISTEN NÄKEMYKSIÄ JA KOKEMUKSIA LISÄÄNTYNEESTÄ BILEHUUMEIDEN KÄYTÖSTÄ

Ammattikorkeakoulututkinnon opinnäytetyö

Sosionomi (AMK)

Syksy 2023

Axa Niemi

Lotta Munne

Sosionomi (AMK)

Tekijät Axa Niemi, Lotta Munne

Työn nimi Nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia lisääntyneestä bilehuumeiden käytöstä

Ohjaaja Mikko Romppanen

Tiivistelmä

Vuosi 2023

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella lisääntyntä bilehuumeiden käyttöä ja siihen liittyviä tekijöitä. Tavoitteena oli kartoittaa 18–30-vuotiaiden nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia bilehuumeista. Opinnäytetyössä keskityttiin yleisimpiin bilehuumeiksi luokiteltaviin huumausaineisiin, joita ovat kokaiini, amfetamiini ja MDMA.

Tutkimuskysymyksenä oli ”miten nuoret aikuiset suhtautuvat lisääntyneeseen bilehuumeiden käyttöön?”.

Opinnäytetyössä paneuduttiin bilehuumeisiin huumausaineina ja otettiin selvää niiden vaikutuksista sivuten samalla huumausainemarkkinoita Suomessa. Opinnäytetyössä käsiteltiin nuoruutta viitaten ikävaiheelle tyypillisiin päihdekokeiluihin. Opinnäytetyön tietoperusta koostui aiheeseen liittyvästä aiemmasta tutkimustiedosta, artikkeleista ja muista julkaisuista, sekä opinnäytetyötä koskevien keskeisten käsitteiden määrittelystä.

Opinnäytetyö oli tutkimuspainotteinen ja tutkimusaineisto kerättiin nuorille aikuisille lähetettävän kyselylomakkeen avulla. Kysely lähetettiin tämän opinnäytetyön tekijöiden tuttavapiiriin avustuksella sosiaalisessa mediassa satunnaiselle joukolle 18–30-vuotiaita nuoria aikuisia. Kysymysten aihealueet koskivat muun muassa bilehuumeiden saatavuutta, mahdollisia käyttäjäkokemuksia ja niiden roolia päihdeiden viihdekäytössä. Kyselyyn osallistui 68 vastaajaa. Tutkimus oli luonteeltaan pääosin määrällinen, mutta se sisälsi myös laadullisia piirteitä. Tutkimusaineisto analysoitiin tilastollisesti kuvaavalla analyysilla ja laadullisella sisällönanalyysilla.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista havaittiin, että bilehuumeilla on selkeä rooli nuorten aikuisten keskuudessa. Vastaajien näkemyksissä korostui tietoisuus bilehuumeiden käytön riskeistä, mutta siitä huolimatta kokeilunhalu bilehuumeita kohtaan oli nähtävissä bilehuumeiden kokeilumäärissä. Vastaajat, jotka eivät olleet kokeilleet bilehuumeita, kertoivat kuitenkin kohdanneensa huumausaineiden käyttöä arkipäiväisissä tilanteissa. Näin ollen voitiin todeta huumausaineiden viihdekäyttöä esiintyvän runsain määrin monissa eri ympäristöissä. Nuorten aikuisten huumeasenteissa ilmeni opinnäytetyön tutkimustulosten mukaan olevan vaihtelevuutta. Verrattaessa muiden tutkimusten tuloksiin, myös tämän opinnäytetyön tulokset osoittivat, että nykypäivän huumeasenteet ovat jokseenkin myönteisiä.

Avainsanat Nuoret aikuiset, viihdekäyttö, bilehuumeet

Sivut 37 sivua ja liitteitä 7 sivua

The purpose of this bachelor's thesis was to survey the increased use of party drugs and related factors. The objective was to survey the views and experiences of party drugs among young adults aged 18–30. The thesis focused on the most common drugs classified as party drugs, which are cocaine, amphetamine and MDMA. The research question was "how do young adults feel about the increased use of party drugs?".

The thesis was research-based, and it was conducted as a survey which was shared to young adults. With the help of friends of the authors of this thesis, the survey was sent to a random group of young adults aged 18–30 years on social media. Among other things, the subject areas of the questions concerned the availability of party drugs, possible user experiences and their role in the recreational use of substances. 68 respondents participated in the survey. The research was mainly quantitative in nature, but it also contained qualitative features. The research material was analyzed with statistical descriptive analysis and qualitative content analysis.

The thesis focused on party drugs as narcotics and explored their effects, while at the same time looking at the drug market in Finland. The thesis discussed youth in reference to substance experimentations typical of that age. The theoretical framework of the thesis consisted of relevant previous research information, articles, and other publications, as well as the definition of key concepts related to the thesis.

Overall, the study suggests that party drugs play a clear role among young adults. In the views of respondents, awareness of the risks of party drugs was emphasized, but nevertheless, there was a curiosity towards trying party drugs, as reflected in the number of party drug experiments. Respondents who had not tried party drugs still reported encountering drug use in everyday situations. Therefore, it could be concluded that the recreational drug use is very common in various environments. According to the findings of the thesis, there was variability in the drug attitudes of young adults. Aligning with the results of other studies, the results of this thesis also showed that today's drug attitudes are somewhat positive.

Keywords Young adults, recreational drug use, party drugs

Pages 37 pages and appendices 7 pages

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Nuoruus ikävaiheena	2
2.1	Nuoret aikuiset	2
2.2	Nuorten päihteiden käyttö ja päihdekokeilut	2
2.2.1	Päihteiden käytölle altistavat ja siltä suojaavat tekijät	3
2.2.2	Päihteet ja mielenterveyden haasteet	4
3	Huumeiden tilanne Suomessa	5
3.1	Huumeiden viihdekäyttö	6
3.2	Huumeiden käyttöasteet	7
3.3	Bilehuumeet	7
3.3.1	Kokaiini	7
3.3.2	Amfetamiini	9
3.3.3	MDMA	10
3.4	Suomen huumeiden politiikka ja -lainsäädäntö	12
4	Aiemmat tutkimukset aiheesta	13
4.1	Jätevesitutkimus	13
4.2	THL:n raportti huumeiden tilanteesta Suomessa 2020-luvulla	14
4.3	Päihdetutkimus	15
5	Bilehuumeet kestävä kehitys ja vastuullisuuden näkökulmasta	16
6	Opinnäytetyön toteutus	17
6.1	Aineiston hankinta kyselylomakkeella	18
6.2	Määrällinen ja laadullinen tutkimusmenetelmä	18
6.3	Tutkimusaineiston analyysi	19
6.4	Eettisyys ja luotettavuus	20
7	Tutkimustulokset	21
7.1	Asenteet huumeita kohtaan	21
7.2	Bilehuumeiden käyttökokemukset	22
7.3	Ympäristötekijöiden vaikutukset	27
7.4	Näkemykset laillistamiskysymykseen	30
8	Johtopäätökset	32
9	Pohdinta	34
	Lähteet	37

Kuvat

Kuva 1. Vastaajien suhtautumiset bilehuumeisiin	22
Kuva 2. Vastaajien näkemykset bilehuumeiden ja alkoholin samanvertaisuudesta	22
Kuva 3. Vastaajien käyttökokemukset	23
Kuva 4. Käyttökokemuksia omaavien käyttöasteet	23
Kuva 5. Bilehuumeiden rooli käyttökokemuksia omaavien elämässä	24
Kuva 6. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden hyödyistä	25
Kuva 7. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden suosittelusta	26
Kuva 8. Kavereiden vaikutukset vastaajien suhtautumiseen bilehuumeista	27
Kuva 9. Sosiaalisen median vaikutukset vastaajien suhtautumiseen bilehuumeista	28
Kuva 10. Vastaajien kokemukset bilehuumeiden kohtaamisesta	29
Kuva 11. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden laittomuudesta	30
Kuva 12. Vastaajien näkemykset laillistamiskysymykseen	31

Liitteet

- Liite 1. Aineistonhallintasuunnitelma
- Liite 2. Kyselylomake

1 Johdanto

Huumausaineiden viihdekäyttö on lisääntynyt viimeisen vuosikymmenen aikana. Termi viihdekäyttö kuvaa huumeiden satunnaista käyttöä eli huumausaineiden yleisintä käyttötapaa. Viihdekäytössä käytettävistä huumeista puhutaan arkikielessä bilehuumeina. Jätevesitutkimukset osoittavat, että bilehuumeiksi luokiteltavien huumeiden käyttö moninkertaistuu viikonlopun aikana. (Niinistö & Loikkanen, 2022)

Päihteiden käytön biokemiallista taustaa selitetään mielihyväteorioilla, jonka mukaan nautintoa ja riippuvuutta aiheuttavat aineet aktivoivat aivojen mielihyväjärjestelmää. Huumausaineet aktivoivat mielihyväjärjestelmää usein voimakkaammin kuin luonnolliset mielihyvän tuottajat. Huumeet voivat tuottaa joillekin voimakkaita mielihyvän tunteita, ja niiden käytöllä voidaan tavoitella positiivisia vaikutuksia, kuten euforian tunnetta. Stimulantteja käytettäessä päihtymyksestä voi seurata positiiviseksi koettuja vaikutuksia kuten mielialan nousua, itsetunnon kohoamista, estojen vähenemistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Viihdekäyttö voi terminä antaa positiivisen ja vaarattoman vaikutelman harmittomasta ja haitattomasta toiminnasta, mutta huumeiden käyttöön liittyy kuitenkin aina riskejä harvoinkin käytettynä. (Nuortenlinkki, n.d.-a)

Tässä opinnäytetyössä käsitellään nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia lisääntyneestä bilehuumeiden käytöstä kyselytutkimuksen avulla. Opinnäytetyössä tarkastellaan yleisimpiä bilehuumeita, joita ovat amfetamiini, kokaiini ja MDMA. Opinnäytetyön edetessä huumausaineista puhutaan sekä huumeina että huumausaineina. Tarkoituksena on tutkia edellä mainittujen bilehuumeiden lisääntyntä käyttöä ja siihen liittyviä tekijöitä. Opinnäytetyön tietoperusta koostuu aiheeseen liittyvästä aiemmasta tutkimustiedosta, artikkeleista ja muista julkaisuista, sekä opinnäytetyötä koskevien keskeisten käsitteiden määrittelystä ja avaamisesta. Keskeisimpinä käsitteinä ja avainsanoina ovat nuoret aikuiset, viihdekäyttö ja bilehuumeet. Opinnäytetyön tietoperustan keskiössä ovat THL:n tekemät tutkimukset.

2 Nuoruus ikävaiheena

Nuoruus on merkittävä kehitysvaihe lapsuuden ja aikuisuuden välissä, johon kuuluu muun muassa useita erilaisia fyysisiä, psyykkisiä ja sosiaalisia muutoksia. Ikävaiheelle ominaista on oman identiteetin ja itsensä etsiminen, ja edellä mainitut asiat voivat tuoda mukanaan myös kokeiluhalukkuutta esimerkiksi päihteitä kohtaan. Kasvava nuori alkaa muodostaa omia mielipiteitään ja sen myötä tunnistaa arvojaan. Tyypillisessä tilanteessa nuori irtautuu vanhemmistaan ja antaa enemmän painoarvoa kaverisuhteilleen. Kokeilunhalukkuuden on tavanomaista korostua kavereiden ympäröimänä ja kokeilujen kautta tavoitellaan uudenlaisia mielihyvän kokemuksia. Nuorten aivojen mielihyvakeskus on muita alttiimpi erilaisille reaktioille, ja sen kontrollialueet reagoivat muita ikäryhmiä heikommin. Edellä mainittujen seikkojen vuoksi nuoret voivat toimia harkitsematta ja riskialttiisti. Ikäryhmälle tavanomainen hetkessä eläminen voi kärjistyä esimerkiksi bilehuumekokeiluun. (Mieli, 2023)

2.1 Nuoret aikuiset

Nuorisolaki määrittelee nuoren käsitteen alle 29-vuotiaaseen henkilöön (Nuorisolaki 1285/2016 § 3). Tässä opinnäytetyössä kohderyhmä on rajattu nuoriin, täysi-ikäistyneisiin aikuisiin. Nuoren aikuisen ikämääritelmä on vaihteleva, mutta tässä opinnäytetyössä kohderyhmään kuuluvat 18–30-vuotiaat henkilöt. Opinnäytetyö käsittelee nuorten aikuisten kokemuksia ja näkemyksiä bilehuumeista ja niiden lisääntyneestä käytöstä.

Nuoruuden elämänvaiheeseen kuuluu tavanomaisesti lisääntynyt riskinotto erilaisissa asioissa sekä yhteenkuuluvuuden tunteen tavoittelu. Nuoren halu kokea yhteenkuuluvuutta kaveriporukan kanssa voi ohjata nuorta ottamaan vaikutteita muiden toiminnasta. Kaveriporukassa esiintyvä malli esimerkiksi päihteiden käytöstä voi määrittellä sitä, mitä nuori kokee ajankohtaiselle ikä- ja elämänvaiheelle tavalliseksi. (Mielenterveystalo, n.d.-a)

2.2 Nuorten päihteiden käyttö ja päihdekokeilut

Alkoholi ja tupakka ovat yleisimmin käytettyjä ja kokeiltuja päihteitä suomalaisnuorten keskuudessa, ja päihdekokeilut ovatkin nuoruuden ikävaiheelle hyvin tavanomaisia (THL, 2022a). Monissa tapauksissa päihdekokeilu jää nuorella kertaluontoiseksi tai muutamisiin kertoihin, mutta joillekin nuorille kokeilu on ensimmäisiä askelia kohti päihteiden ongelmakäyttöä. Mitä nuorempana päihteitä kokeillaan ensimmäistä kertaa, sitä suurempi riski nuorella on mahdollisesti myöhemmin ilmenevään ongelmakäyttöön. Päihteiden

kokeiluun ja käyttöön vaikuttaa merkittävästi niiden saatavuus; nuoret kokeilevat ja käyttävät sellaisia päihteitä, joita he saavat suhteellisen helposti haltuunsa. (Mielenterveystalo, n.d.-a)

Nuoren päihteiden käytön taustalla saattaa olla muun muassa vaikeita ja ahdistavia tunteita, yksinäisyyttä ja syrjäytyneisyyttä, kouluvaikeuksia, mielenterveyden haasteita ja ihmissuhdepulmia. Nuoren voi olla haastava nähdä ja ymmärtää päihteiden käytöstä johtuvia riskejä ja nuori saattaa esimerkiksi ajatella, ettei juuri hänelle voi aiheutua päihdekokeilusta tai jatkuvasta käytöstäkään mitään haittaa. Päihteiden käytöstä ilmeneviä konkreettisia haittoja ja vaikutuksia voi olla hankala kuvitella sisältyvän omaan elämään. Nuoren päihdesuhtautumiseen vaikuttaa olennaisesti myös lapsuudesta ja omasta kasvuympäristöstä saatu malli. (Mielenterveystalo, n.d.-a)

Nuori voi päätyä kokeilemaan huumeita useista eri syistä. Kyseessä saattaa olla esimerkiksi nuoren kapina, uteliaisuus tai tilanne, jossa kaveritkin kokeilevat. Joissain tapauksissa huumeet yhdistetään siihen nuorisokulttuuriin, jonka osana nuori kokee olevansa. Mikäli nuorella on taustallaan jo muita päihteitä, kuten tupakointia tai alkoholinkäyttöä, todennäköisyys huumeekokeiluihin kasvaa. Päihdekokeilut aloitetaan hyvin harvoin suoraan huumausaineilla, ja tällöin yksittäiset kokeilut jäävät usein ainoastaan kokeilujen tasolle. Tilanne saattaa olla eri, mikäli nuori kokee saavansa huumausaineesta ratkaisun tai avun johonkin tiettyyn tarpeeseen tai haasteeseen. Pidemmälle päihderiippuvuuksissa etenevät todennäköisesti sellaiset nuoret, joiden henkilökohtaiset suojaavat tekijät eivät ole riittäneet kompensoimaan altistavia tekijöitä. (YAD, n.d.)

2.2.1 Päihteiden käytölle altistavat ja siltä suojaavat tekijät

Huumeriippuvuuden taustat ja syyt ovat hyvin vaihtelevia ja yksilöllisiä, eikä huumeongelman synnystä voida tehdä yhtenäisiä yleistyksiä. On kuitenkin havaittu erilaisia tekijöitä, jotka joko lisäävät henkilön riippuvuusriskiä tai suojaavat tätä päihteiltä ja riippuvuuksilta. Altistavia ja suojaavia tekijöitä esiintyy sekä yksilöllisinä että lähiyhteisöön ja ympäristöön liittyvinä ominaisuuksina. (YAD, n.d.)

Nuorten päihteiden käyttöön on yhdistettävissä useita altistavia tekijöitä, joista moni juontaa juurensa aivan varhaislapsuuteen saakka. Altistavia tekijöitä ovat muun muassa kasvuiän kriisit ja turvattomuus, valvoton vapaa-aika ja yksinäisyys, oppimisvaikeudet ja koulunkäynnin haasteet, impulssikontrollin puute, biologinen ja sosiaalinen perimä, lähiympäristön runsas päihteiden käyttö, päihteiden helppo saatavuus, varhaisessa vaiheessa aloitetut päihdekokeilut ja luotettavien aikuisten puute. (YAD, n.d.)

Nuorten päihteiden käytöltä suojaavia tekijöitä ovat muun muassa hyvät sosiaaliset taidot ja verkostot, yhteisöt, hyvä itsetunto ja myönteinen minäkuva, turvallinen perhe- ja kasvuympäristö, onnistumiset ja läheisten vastuullinen suhtautuminen päihteisiin. (YAD, n.d.) Vanhemmuudella on merkittävä rooli kasvatustyössä. Luottamuksellinen suhde sekä avoin keskusteluyhteys luodaan vanhemman ja lapsen välille jo varhain. Vanhemman kiinnostus nuoren asioista sekä läsnäolo arjessa tukevat sekä vanhemmuutta että lapsen kehitystehtävien saavuttamista ehkäisevän päihdetyön näkökulmasta. Vanhempi voi omalla toiminnallaan ehkäistä nuoren päihdekokeiluja muun muassa olemalla nuorelle läsnä ja saatavilla sekä olemalla aito itsensä, unohtamatta kuitenkin kasvattajan vastuuta. (EHYT, n.d.)

Nuorisotyötä ja ehkäisevää päihdetyötä kehittäessä sekä yleisen hyvinvointipolitiikan raameja tarkasteltaessa on tärkeää hyödyntää havaittuja tietoja sekä altistavista että suojaavista tekijöistä. On olemassa erilaisia toiminta- ja työskentelymalleja, jotka keskittyvät niihin lapsiin ja nuoriin, joilla on nähty olevan suurentunut riski esimerkiksi päihdeongelman kehittymiselle. Näissä toiminta- ja työskentelymalleissa on syvennytty tukemaan lapsia ja nuoria sekä vahvistamaan heidän omia suojaavia tekijöitään. Suojaavien tekijöiden nähdäänkin kompensoivan altistavia tekijöitä, ja jo yksikin riittävän suojaava tekijä voi kumota useat altistavat tekijät. (YAD, n.d.)

2.2.2 Päihteet ja mielenterveyden haasteet

Mielenterveyden haasteet ovat hyvin yleisiä, ja ne voivat usein ilmetä ensimmäistä kertaa nuoruusvuosien aikana. Mielenterveyden haasteet ovat yleisimpiä terveysongelmia nuorilla, sillä noin 20–25 prosenttia nuorista kamppailee jonkin mielenterveyden häiriön kanssa. (THL, 2022b)

Säännöllisen päihteiden käytön nähdään olevan yhteydessä mielenterveyden haasteisiin. Runsaasti päihteitä käyttävät nuoret kohtaavat keskimääräistä todennäköisemmin myös erilaisia mielenterveyden haasteita. Voi olla vaikeaa erottaa sitä, johtuuko nuoren päihteiden käyttö mielenterveyden haasteista vai mielenterveyden haasteet päihteiden käytöstä. Mielenterveyden haasteet saattavat toimia altistavana tekijänä runsaammalle tai säännölliselle päihteiden käytölle, mikäli nuori pyrkii helpottamaan vaikeaa ja ahdistavaa oloaan päihteillä, mutta toisaalta päihteiden käyttö itsessään saattaa myös toimia altistavana tekijänä mielenterveyden haasteille. (Mielenterveystalo, n.d.-a)

3 Huugetilanne Suomessa

Suomessa huumeiden käyttö kasvoi 1960- ja 1970-lukujen vaihteessa. 1970-luvun alun jälkeen huumeiden käyttö väheni ja huugetilanne pysyi pidempään melko tasaisena. Suomen huugetilanne muuttui merkittävästi jälleen 1990-luvulla, jolloin huumeiden käyttö lähti suureen kasvuun ja käyttö haittoineen kiipesi ennennäkemättömälle tasolle. Tällöin muun muassa kannabiksen käyttö nousi kaksinkertaisesti, opioidien ja amfetamiinin ongelmakäyttäjien määrä moninkertaistui sekä teknomusiikin sävyttämään nuorten juhlimiskulttuuriin kamposi esimerkiksi gamman ja ekstaasin kaltaisia uusia käytettäviä aineita. Lisääntynyt huumeiden käyttö haittoineen ilmeni muun muassa huumekuolemien määrissä sekä rikollisuuden ja sairastuvuuden nousuna. 2000-luvun alkaessa huugetilanne väläytteli tasaantumistaan, mutta sittemmin se kääntyi jälleen kasvusuuntaiseksi ja huumeiden, erityisesti kannabiksen, kokeilut ja käyttö ovat yleistyneet voimakkaasti. (Päihdelinkki, 2021)

Suomessa huumeiden käyttö on hieman yleisempää miehillä kuin naisilla, ja alueellisesti käyttö painottuu isoihin kaupunkeihin ja pääkaupunkiseudulle (Päihdelinkki, 2021). THL on suorittanut vuonna 2022 väestökyselyn, jonka mukaan aikuisväestöstä lähes 30 prosenttia on kokeillut joskus elämänsä aikana jotain huumausainetta. Yleisimmin kokeilut ovat kohdistuneet kannabikseen. Kannabista kokeilleiden väestöosuus on viisinkertaistunut vuosien 1992–2022 välillä. Entistä useampi on kokeillut myös muita huumausaineita, mutta osuudet jäävät kuitenkin kannabista merkittävästi pienemmiksi. (THL, 2023a) Vuonna 2018 pidetystä huumeekyselystä ilmeni, että nuorten aikuisten (25–34) ikäluokan vastaajista amfetamiinia oli kokeillut 9, MDMA:ta 11 ja kokaiinia 6 prosenttia. (Arponen ym., 2020, s.19)

Uudet psykoaktiiviset aineet ovat nousseet Suomessa kovaan suosioon ja huumausaineiden myynnissä käytettävät verkkokaupat ovat kasvussa. (Tulli, n.d.) Vuonna 2017 valtioneuvoston asetuksella on kielletty 58 uuden psykoaktiivisen aineen eli muuntohuumeen maahantuonti, varastointi, myynti ja luovuttaminen. Aineet lisättiin kuluttajamarkkinoilta kiellettyjen psykoaktiivisten aineiden listaan. Tämä ei estä aineiden käyttöä, mutta kiellolla on tarkoituksena ehkäistä muuntohuumeiden päihdekäyttöä ja leviämistä. Muuntohuumeiden käyttö voi olla haitaksi terveydelle ja ne saattavat vaikuttaa käyttäjän sosiaaliseen toimintakykyyn sekä mielenterveyteen. (STM, 2017) Huolimatta psykoaktiivisten aineiden suosiosta ja huumausaineiden verkkokaupan kasvusta, perinteiset huumausaineet ja salakuljetustavat ovat kuitenkin säilyttäneet oman asemansa Suomen huumausainemarkkinoilla. Amfetamiini ja kannabis ovat huumausaineista edelleen yleisiä ja kokaiinin käyttö jatkaa kasvuaan. (Tulli, n.d.)

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen päihdetutkimus osoittaa, että huumeasenteissa sekä väestön mielipiteissä on tapahtunut merkittäviä muutoksia viime vuosien aikana. Huumeiden käyttöhuoneet ovat herättäneet huomattavan määrän pohdintaa sekä keskustelua muun muassa niiden käyttöönoton tarpeesta, ja päihdetutkimuksen tuloksista selviää, että kyselyyn vastanneista lähes kaksi kolmasosaa suhtautuu käyttöhuoneisiin myönteisellä tavalla. (Hakkarainen ym., 2023, s. 1) Myös väestön suhtautuminen kannabikseen ja sen aiheuttamiin riskeihin on lieventynyt THL:n tutkimusjakson aikana. Vastaukset kuitenkin osoittavat, ettei suhtautuminen kaikkiin huumausaineisiin ole lieventynyt, sillä heroiniä pidetään yhä kovana ja vaarallisena huumausaineena, ja sen kokeiluun suhtaudutaan edelleen kielteisellä tavalla. (Hakkarainen ym., 2023, s. 4)

Väestön näkemys huumausaineiden käytön rangaistavuudesta on myös selkeässä muutoksessa. Nykyisin kannabiksen käytön laillistamiseen suhtaudutaan entistä suopeammin, sillä väestökyselyyn vastanneista yli puolet eivät rankaisisi kannabiksen käytöstä. Kaikkien huumausaineiden käytön rangaistavuudesta sen sijaan olisi valmis luopumaan noin 30 % väestökyselyyn vastanneista. Edelliseen, neljä vuotta aiemmin tehtyyn väestökyselyyn verrattuna, rangaistavuuden luopumista kannattavien määrä on noussut yhdeksän prosenttiyksikön verran. (STT, 2023a)

3.1 Huumeiden viihdekäyttö

Viihdekäytön termi ei ole yksiselitteinen. Usein sillä kuitenkin tarkoitetaan huumeiksi luokiteltavien tai niiden kaltaisten yhdisteiden käyttöä, joka on vaihtelevan satunnaista. Satunnaiskäyttäjät kokevat käytön olevan hallittua ilman riippuvuuden piirteitä. (Nuortenlinkki, n.d.-a) Viihdekäytön ajatellaan yleisimmin olevan hallittua käyttöä, jolloin käyttäjä kokee käytön seuraukset valtaosin myönteisinä (THL, 2020).

Viihdekäyttöä esiintyy miltei kaikkialla, ja se on hyvin yleistä esimerkiksi yökerhoissa, festivaaleilla ja reiveissä. Reivit ovat musiikkitapahtuma, jossa juhlitaan useimmiten elektronisen musiikin tahtiin. Sana reivi on suora suomennos englannin kielen sanasta *rave*. Aiemmin mainituissa paikoissa viihdekäyttöä voi esiintyä etenkin nuorten keskuudessa. Suomessa viihdekäytön termi on jokseenkin vakiintunut, mutta se ei riitä kuvaamaan ilmiötä kokonaisvaltaisesti. Termin luoma mielikuva voi olla harhaanjohtava, sillä sanan etuliitteenä oleva ”viihde” viittaa kevyeen ja viattomaan toimintaan. Todellisuudessa viihdekäyttö voi pahimmillaan johtaa huumeriippuvuuden muodostumiseen ja sen myötä peruuttamattomiin seurauksiin. (Nuortenlinkki, n.d.-a)

3.2 Huumeiden käyttöasteet

Huumeiden käyttöä voidaan luokitella eri asteiden mukaan kokeilukäyttöön, satunnaiskäyttöön ja ongelmakäyttöön. Huumeiden käyttö alkaa yleisimmin harmittomaksi ajatellusta kokeilusta, mutta käyttö saattaa muuttua nopeastikin vakavaksi riippuvuudeksi. (Mielenterveystalo, n.d.-b).

Kokeilukäyttäjistä puhuessa tarkoitetaan henkilöä, jonka huumeekokeilut ovat jääneet alle kymmeneen kertaan. Kokeilukäyttäjä voi hakea erilaisten huumeiden kokeilusta tyydytystä muun muassa uteliaisuuteen ja kokeilunhaluisuuteen, ja kokeilu saattaa tarjota hänelle esimerkiksi hetken mielihyvää tai arjen irtiottoa. Satunnaiskäyttäjä kokee usein viehätystä käytettyä huumausainetta kohtaan ja ajattelee voivansa lopettaa huumausaineen käytön minä hetkenä hyvänsä. Huumausaineita voidaan käyttää tilannekohtaisesti, ja usein käyttö on vapaa-aikaan kohdistuvaa. Huumausaineiden ongelmakäyttäjä ei puolestaan kykene enää hallitsemaan omaa huumausaineiden käyttöä, ja käytöstä on tullut pakkomielleistä ja arkista. Huumeriippuvuudesta voidaan puhua, kun henkilön arkinen elämä ei toteudu enää normaalilla tavalla, ja muun muassa sosiaalisia, taloudellisia, fyysisiä ja psyykkisiä haittoja on selkeästi nähtävissä. (Mielenterveystalo, n.d.-b)

3.3 Bilehuumeet

Bilehuumeiden käsite on puhekielinen ja viittaa huumeiden käyttötapaan. Bilehuumeiden käyttö on viihdekäyttöä, ja sitä esiintyy enenevässä määrin yöelämässä. Useat hakevat arkeensa piristystä erilaisten kofeiinijuomien kautta, ja samankaltainen tavoite piristymisestä voi olla bilehuumeiden käyttäjillä juhlimisen lomassa. Yleisimmät juhlimistarkoituksessa ja satunnaiskäytössä esiintyvät huumeet voidaan rajata bilehuume-termin alle. Bilehuumeiksi luokiteltavista huumeista yleisimmät ja tunnetuimmat ovat kokaiini, amfetamiini ja MDMA eli ekstaasi. Tämä opinnäytetyö keskittyy edellä mainittujen bilehuumeiden käyttöön.

3.3.1 Kokaiini

Kokaiini luokitellaan stimuloivien päihteiden ryhmään, eli se toimii keskushermostoa kiihdyttävänä aineena (Nuortenlinkki, n.d.-b). Kokaiini vaikuttaa etenkin dopamiinin ja noradrenaliinin toimintaan estäen niiden takaisinottoa hermosoluun. Vaikutukset alkavat yleisimmin muutamassa minuutissa ja kestävät noin 20–45 minuuttia. Polttamalla käytetyn

kokaiinin vaikutukset ovat voimakkaampia ja lyhytkestoisempia. Polttamalla käytettävän kokaiinin olomuodot ovat crack ja free-base. (Päihdelinkki, n.d.-a)

Kokaiinin vaikutukset ovat yksilöllisiä ja ne riippuvat muun muassa käyttäjän herkkyydestä, käyttötavasta, annoksen koosta ja aineen puhtaudesta. Kokaiini vaikuttaa käyttäjään sekä psyykkisesti että fyysisesti. Psyykkisiä vaikutuksia ovat muun muassa mielialan koheneminen, tarmokkuuden lisääntyminen, piristyminen ja suorituskyvyn parantuminen. Fyysisiä vaikutuksia voi puolestaan olla esimerkiksi verenpaineen- ja sydämen lyöntitiheyden nousu, pupillien laajentuminen sekä unen- ja ruokahalun väheneminen. (Päihdelinkki, n.d.-a)

Suomessa liikkuvan kokaiinin puhtaus on vaihtelevaa, ja epävarmuus kokaiinin myydyin aineen kokaiinipitoisuudesta sekä puhtaudesta lisää odottamattomien vaikutusten todennäköisyyttä (Päihdelinkki, n.d.-a). Suomessa kokaiinilla on puhtaamman huumeen maine, mutta katukaupassa myytävissä huumeissa on monesti mukana sellaisia aineita, joista ostaja ei tiedä (Kantola, 2023). Kadulta labraan (2021–2024) -tutkimushanke kokoaa ajankohtaista huumeetietoa kolmea eri tapaa käyttäen. Huumeita käyttäviltä ihmisiltä saatuja huumejäämiä analysoidaan laboratorioissa, ja tämän lisäksi tietoa kerätään internetistä anonyymillä raportointityökalulla ja Tor-verkon osto- ja myyntifoorumeilta. (Virolainen, 2021) Tutkimushankkeen mukaan Euroopassa myytävä kokaiini on yleensä aina jatkettua ja useimmiten kokaiiniksi väitetyn aineen seasta löytyy kofeiinia. Tutkituissa näytteissä kokaiinia on jatkettu kofeiinin lisäksi myös esimerkiksi eläinten madotuslääkkeenä käytettävällä levamisolilla, puudutusaineella sekä munuaisvaurioiden vuoksi käytöstä lopetetulla parasetamolin kaltaisella kipulääkkeellä. (Kantola, 2023)

Vakavat komplikaatiot ovat melko epätodennäköisiä käytettäessä kokaiinia pieninä annoksina. Päihteiden käyttö on aina riskialtista ja esimerkiksi kokaiinin käyttöön voi liittyä akuutteja, sekakäytön tai runsaan käytön riskejä. Akuutteja riskejä kokaiinin käytössä ovat muun muassa rytmihäiriöt, verihyytymät, sydänlihastulehdus ja aivohalvaus, jotka kaikki viittaavat kokaiinin yliannostukseen. Yliannostuksen muita oireita voivat olla paniikkikohtaukset, hallusinaatiot ja vainoharhaisuus. Useiden päihteiden yhtäaikainen käyttö lisää päihteisiin liittyviä lyhyen ja pitkän aikavälin riskejä. Jotkut lääkkeet, kuten MAO-estäjät ja SSRI-masennuslääkkeet vahvistavat kokaiinin kiihdyttäviä vaikutuksia, lisäten käyttäjän sydän- ja verenkiertoelimistön kuormitusta. Pitkään jatkunut kokaiinin käyttö voi johtaa muun muassa univaikeuksiin, aliravitsemukseen, krooniseen väsymykseen, paniikkikohtauksiin, masennukseen sekä muisti- ja keskittymisvaikeuksiin. Kokaiinin runsas käyttö lisää myös vainoharhaisuutta ja muiden psykoottisten oireiden todennäköisyyttä. Nämä oireet voivat yltyä useita päiviä kestäväksi psykoosiksi. Usein käytettynä toleranssi kasvaa hyvää oloa

tuottaville vaikutuksille ja kokaiiniin voi syntyä voimakas psyykkinen riippuvuus. (Päihdelinkki, n.d.-a)

Kokaiini eristetään kokapensaasta lehdistä siten, että lehdistä uutetaan kokaiiniemäs, josta jalostetaan vaaleaa, vesiliukoista jauhetta suolahapon avulla. Nenän kautta nuuskaamisen lisäksi kokaiinia voi käyttää myös polttamalla ja suonensisäisesti, mutta suonensisäinen käyttö on melko vähäistä. (Päihdelinkki, n.d.-a) Useimmiten kokaiinin viihdekäyttö tapahtuu nuuskaamalla nenän kautta. Kokaiinin muut käyttötavat ovat tavanomaisempia ongelmakäyttäjien keskuudessa, ja esimerkiksi suonensisäistä käyttöä voi esiintyä sekakäyttönä muun muassa opioidien kanssa. (EMCDDA, 2016, s. 100)

3.3.2 Amfetamiini

Amfetamiini on stimuloivien päihteiden ryhmään kuuluva synteettinen päihde. Amfetamiini vaikuttaa stimuloivasti aivoissa ja ääreishermostossa ja lisää serotoniinin, dopamiinin ja noradrenaliinin toimintaa. Amfetamiinin vaikutukset, kesto ja voimakkuus riippuvat käyttötavasta, annoksen koosta ja käytetyn aineen puhtaudesta. Suomessa amfetamiinin puhtaus vaihtelee vuosittain ja Euroopassa sen laimentamiseen käytetään ainakin kofeiinia. (Päihdelinkki, n.d.-b) Eurooppa on maailmanlaajuisella tasolla yksi keskeinen amfetamiinin tuottaja, ja EU:ssa kulutetun amfetamiinin uskotaan olevan saman maanosan sisällä tuotettua. (EMCDDA, 2023)

Amfetamiinia käytetään yleensä nuuskaamalla, suun kautta ottamalla tai suonensisäisesti pistämällä. Amfetamiini on kannabiksen jälkeen yksi käytetyimpiä huumausaineita Suomessa, ja sillä on myös keskeinen rooli päihteiden ongelmakäytössä; se on suonensisäisesti käytetyistä huumausaineista yksi yleisimpiä. (Päihdelinkki, n.d.-b) Euroopassa vuonna 2021 hieman alle 5000 henkilöä hakeutui huumeriippuvuuden vuoksi avun piiriin, ja he kertoivat amfetamiinin olevan heille ensisijainen käytössä oleva huume. (EMCDDA, 2023)

Amfetamiinilla on sekä psyykkisiä että fyysisiä vaikutuksia. Amfetamiini aktivoi käyttäjää sosiaalisesti, älyllisesti ja motorisesti jo pienilläkin käyttömäärillä. Amfetamiini lisää hyvän olon tunnetta, valppautta, energisyyttä ja puheliaisuutta. Suurempia annoksia käyttänyt voi puolestaan kokea voimakkaita seksuaalisuuden, voiman ja euforian tunteita. Amfetamiinin käyttöön liittyy myös useita negatiivisia vaikutuksia, sillä muun muassa impulsiivisuuden, levottomuuden ja epävakauden riski kasvaa. Fyysisinä vaikutuksina amfetamiinin käyttö

nostaa verenpainetta ja sydämen lyöntitiheyttä, mikä voi aiheuttaa hengenahdistusta, rintakipuja ja rytmihäiriöitä. (Päihdelinkki, n.d.-b)

Amfetamiinin käyttöön liittyy useita vakavia riskinottoja liittyen akuutteihin tilanteisiin, runsaaseen käyttöön, sekakäyttöön ja suonensisäiseen käyttöön. Akuutteja riskejä amfetamiinin käytössä ovat muun muassa rytmihäiriöt, kehon ylikuumentuminen sekä kallonsisäinen verenvuoto. Todennäköisyys riskeille kasvaa runsaammassa jatkuvassa amfetamiinin käytössä, mutta myös jo suurempi kerta-annos voi laukaista käyttäjällä esimerkiksi psykoosin. Pitkään käytettynä amfetamiini voi aiheuttaa voimakkaampaa vainoharhaisuutta ja ahdistusta. Vainoharhaisuuteen voi liittyä myös hallusinaatioita, väkivaltaista käytöstä sekä normaalien äänien sietämättömyyttä. Näiden psykoottisten oireiden lisäksi pitkäaikaisesta käytöstä voi seurata myös aliravitsemusta, univaikeuksia, impulsiivisuutta ja aivojen vaurioitumista. (Päihdelinkki, n.d.-b)

Amfetamiinin sekakäyttöön liittyy lukuisia riskejä. Amfetamiinin ja muiden stimulanttien yhteiskäyttö voimistaa kehon stressireaktiota lisäten sydän- ja verenkiertoelimistön kuormitusta. SSRI-masennuslääkkeet sekä MAO-estäjät voivat kiihdyttää dopamiinivälittäjäaineiden toimintaa ja voivat yhdessä amfetamiinin kanssa johtaa serotoniinisyndroomaan eli myrkytystilaan. Amfetamiinia käytetään usein myös suonensisäisesti ja näin ollen suonensisäiseen käyttöön liittyy riski vakavista tartuntataudeista, kuten C-hepatiitista ja HIV:stä. C-hepatiitti on yleisin suonensisäiseen käyttöön liittyvä komplikaatio, sillä noin 75 %:lla suonensisäisesti huumeita käyttävällä on veressä C-hepatiitin vasta-aineita. (Päihdelinkki, n.d.-b)

Amfetamiiniin saattaa kehittyä voimakas psyykinen riippuvuus. Toleranssi sen vaikutuksille kasvaa aina käytön myötä ja halutun vaikutuksen saamiseksi on annoksen kokoa kasvatettava. Amfetamiinin käytön lopettamiseen liittyy usein masentuneisuutta, uupumusta, väsymystä ja vainoharhaisia ajatuksia. Edellä mainitut oireet johtuvat amfetamiinin vaikutuksista välittäjäaineisiin, jolloin keho pyrkii korjaamaan amfetamiinin käytön aiheuttamia vaurioita. Tätä tapahtuu yleisesti jo yksittäisenkin käyttökerran jälkeen. (Päihdelinkki, n.d.-b) Tartuntatauteja voi välttää omia ja puhtaita aineiden valmistusastioita sekä pistovälineitä käyttämällä. (Nuortenlinkki, n.d.-c)

3.3.3 MDMA

MDMA, tarkemmin 3,4-metyleenidioksimetamfetamiini, luokitellaan vuoroin sekä stimulantteihin että psykedeleihin kuuluvien päihteiden ryhmään. Puhekielessä MDMA:sta

puhutaan ekstaasin lisäksi myös essoina ja XTC:nä. MDMA on varsin yleinen huume, sillä sen on todettu olevan kannabiksen jälkeen yksi suosituimmista huumeista Suomessa. MDMA:ta käytetään tyypillisesti suun kautta otettavina ekstaasitabletteina, ja tablettien MDMA-pitoisuuksissa on suuria vaihteluita. MDMA:ta on mahdollista käyttää myös puhtaana. Puhdas MDMA on vaaleaa, kidemäistä jauhetta ja sitä voidaan käyttää nenän kautta. MDMA on kauttaaltaan synteettinen aine, jota ei esiinny luonnossa (Nuortenlinkki, n.d.-d). MDMA ja ekstaasi nähdään useimmiten viihdekäytön yhteydessä, ja niiden ongelmakäyttöä havaitaan vain harvakseltaan. (Päihdelinkki, n.d.-c)

MDMA:n vaikutus tapahtuu aivojen kautta ja sen voi huomata olotilassaan noin 30–60 minuutin kuluttua aineen ottamisesta. MDMA lisää serotoniini- ja dopamiinivälittäjäaineiden toimintaa ja näin ollen tuo mukanaan monia positiiviseksi koettuja vaikutuksia. Vaikutusten muodostumista määrittää olennaisesti otetun aineen määrä ja koostumus. Etenkin ekstaasitablettien muodossa otetun aineen vaikutukset ovat vaihtelevia. Jotkut ekstaasitableteista eivät sisällä lainkaan MDMA:ta, vaan tilalla voi olla muita psykedeeleihin ja stimulantteihin luettavia aineita sekä lääketeollisuuteen liittyviä sidos- ja jatkeaineita. Ekstaasitablettien koostumuksen vaihtelevuus luo arvaamattomuutta aineen tuomiin vaikutuksiin. Vaikutusten muodostumiseen vaikuttavat keskeisesti myös henkilökohtaiset tekijät, kuten aineenvaihdunta ja sydän- ja verenkiertoelimistön kunto. MDMA:n vaikutus kestää noin viidestä kuuteen tuntiin. (Päihdelinkki, n.d.-c)

Kuten useimmilla bilehuumeilla, myös MDMA:lla on niin psyykkisiä kuin fyysisiäkin vaikutuksia. MDMA korostaa positiivisia tunteita vieden samalla negatiivisia tunteita takalalle. MDMA:n vaikutus tuo käyttäjälleen usein energisen ja pystyvän olon, joka säteilee ulospäin vahvana yhteenkuuluvuuden tunteena kanssaoilijoihin. (Päihdelinkki, n.d.-c)

Yhteenkuuluvuuden tunteen myötä käyttäjä voi kokea korostunutta luottamusta ja läheisyyden tarvetta. Olotila voi johtaa muun muassa harkitsemattomaan ja vastuuttomaan seksuaaliseen kanssakäymiseen, jolloin riski seksitautien leviämiseen kasvaa. (NIDA, 2020)

MDMA:n käytöstä saatuja vaikutuksia voidaan kuvailla jopa euforiseksi. Euforista olotilaa hieman harvinaisempi vaikutus on mahdolliset näköaistimusten muutokset, mistä johtuen MDMA ryhmitetään ajoittain myös hallusinogeeneihin eli psykedeeleihin. (Päihdelinkki, n.d.-c)

Vastapainona positiiviseksi koetuille vaikutuksille MDMA saa aikaan myös negatiiviseksi koettuja vaikutuksia. Yleisimpiä MDMA:n haittavaikutuksia ovat muun muassa keskittymisvaikeudet, ruokahaluttomuus, suun kuivuminen, lihaskrampit sekä kehon lämpötilan muutokset. Lämpöhalvaus onkin olennaisin riski MDMA:n käyttöön liittyen.

MDMA:n aiheuttama kehon lämpötilan sekä verenpaineen nousu voi johtaa lämpöhalvaukseen etenkin tilanteissa, joissa keho saa osakseen myös fyysistä rasitusta, kuten tanssimista. (Päihdelinkki, n.d.-c) MDMA voi herättää käyttäjässään myös aggressiivisia, impulsiivisia ja masentuneita tunteita (NIDA, 2020). MDMA:n käytön on myös todettu lisäävän alttiutta paniikkikohtauksille ja ahdistukselle. MDMA:n käyttöä seuraavina päivinä on tavanomaista kokea ilottomuuden ja väsymyksen tunteita. (Päihdelinkki, n.d.-c)

Riskialttius MDMA:n käyttöön sisältää sekakäytön ja runsaan käytön riskit sekä mahdollisuuden riippuvuuden muodostumiselle. Riippuvuus MDMA:han on jokseenkin harvinaista, sillä aineeseen kehittyy lievä toleranssi vasta pitkäaikaiskäytön myötä. Runsaan käytön riskejä on tutkittu paljon ja sen pysyviä seurauksia etenkin aivojen toimintaan on tunnistettu. Keskeisimmät havainnot MDMA:n runsaan käytön seurauksista ovat olleet käyttäjän kognitiivisten kykyjen, kuten muistin ja päätöksentekokyvyn heikentyminen. Lisäksi käyttäjien on todettu tulevan impulsiivisiksi runsaan käytön myötä. Sekakäytön riskit ovat olennaisia etenkin useiden ekstaasitablettien epäpuhtauden vuoksi. Muiden stimulanttien, kuten tässäkin tutkimuksessa käsiteltävien kokaiinin ja amfetamiinin yhdistäminen MDMA:n käyttöön voi tuoda vakavia seurauksia. Edellä mainittujen aineiden sekakäyttö voi johtaa myrkytystilaan, joka tunnetaan nimellä serotoniinisyndrooma. (Päihdelinkki, n.d.-c)

3.4 Suomen huumausainepolitiikka ja -lainsäädäntö

Suomen huumausainepolitiikan tavoitteena on ehkäistä huumausaineiden käyttöä sekä niiden levittämistä siten, että terveydellisiin, sosiaalisiin, yksilöllisiin ja taloudellisiin tekijöihin liittyvät haitat ja kustannukset pysyisivät mahdollisimman alhaisina. Suomi on politiikassaan sitoutunut YK:n huumausaineiden vastaisiin yleissopimuksiin sekä EU:n huumausainestrategiaan. Huumausainepolitiikan keskiössä on pitkäaikaisen perustason työn jatkaminen ja kehittäminen, erilaisten toimijoiden välinen yhteistyö, haittojen vähentäminen sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteuttaminen. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa huumausainepolitiikan koordinoinnista. (Arponen ym., 2020, s.11)

Huumausainepolitiikkaan liittyy kansainvälisiä sopimuksia. Valtiosopimusten mukaan Suomi on lupautunut ottamaan sopimusosapuolten välillä sovittuja aineita sekä valmisteita huumausainevalvontaan. Sopimuksilla on tarkoitus turvata mahdollisten psykoaktiivisten aineiden oikeanlainen käyttö ja estää niiden aineiden käyttö, joilla ei ole lääkinnällistä tarkoitusta. (Arponen, ym., 2020, s.12)

Suomen huumausainelainsäädännön perustana ovat kansainväliset sopimukset; YK:n vuoden 1961 huumausaineyleissopimus (SopS 43/1965, muutospöytäkirja SopS 42/1975), psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1971 yleissopimus (SopS 60/1976) sekä huumaus- ja psykotrooppisia aineita koskeva vuoden 1988 yleissopimus (SopS 44/1994). (Arponen, ym., 2020, s. 13) Huumausainelain tavoitteena on ehkäistä laitonta huumausaineiden maahantuontia, maasta vientiä, valmistusta, käyttöä ja levittämistä sekä vähentää muiden huumaantumistarkoituksessa käytettävien aineiden aiheuttamia terveysriskejä. (Huumausainelaki 373/2008 § 1)

4 Aiemmat tutkimukset aiheesta

Erityisesti bilehuumeiden käyttöön ilmiönä keskittyvää tutkimusta ei ole aiemmin tehty. Viihdekäyttöä ja bilehuumeiksi luokiteltavia huumausaineita kuitenkin käsitellään niin Suomessa kuin kansainväliselläkin tasolla. Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA) seuraa huumetilannetta ja sen kehitystä Euroopassa ja tuottaa vertailukelpoista ja täsmällistä tietoa huumausaineista ja niiden väärinkäytöstä. (EU, n.d.) Aihetta sivutaan myös monissa muissa tutkimuksissa, kuten jätevesitutkimuksissa sekä huumeiden käyttöä käsittelevissä tutkimuksissa. Tämän opinnäytetyön tietoperustana käytetään muun muassa edellä mainittua tutkimustietoa.

4.1 Jätevesitutkimus

Suomessa huumeiden käyttöä on tutkittu ja tilastoitu jätevesitutkimusten avulla jo 11 vuoden ajan. Jätevesitutkimus antaa niin reaaliaikaista kuin pitkäaikaistakin seurantatietoa kunkin alueen huumeiden käytöstä. Jätevesitutkimus kattaa noin 60 prosenttia koko Suomen väestöstä. Jätevesitutkimuksia suoritetaan parillisina vuosina puhdistamattomasta jätevedestä isoimmissa kaupungeissa ja niiden lähialueilla. Vuonna 2020 tehtiin poikkeuksellisesti kaksi ylimääräistä keräystä, joiden tavoitteena oli selvittää koronatilanteen ja sen jälkeisen ajan vaikutuksia huumeiden käyttöön. Ylimääräisiä keräyksiä on tehty myös vuosina 2021 ja 2023 Suomen neljän isoimman kaupungin jätevesipuhdistamoilla. (THL, 2023b)

Jätevesitutkimus osoittaa, että huumeiden käytön kasvu on ollut nousujohteista alkuvuoteen 2021 asti. Yhteenlaskettuna amfetamiinin, metamfetamiinin, kokaiinin ja MDMA:n käyttömäärät kolminkertaistuivat yhdeksän vuoden aikana. (THL, 2023b) Amfetamiinin käyttö on jatkuvassa kasvussa (THL, 2023b) ja se on ylivoimaisesti käytetyin stimulanttihuume

miltei koko Suomessa (STT, 2023b). Myös kokaiinin käyttö on ollut runsaassa nousussa viimeisten vuosien aikana, ja sen käyttö painottuu eteläisen Suomen kaupunkeihin. MDMA on pysynyt käyttömäärältään melko tasaisena jätevesitutkimuksen aikana. (THL, 2023b)

Jätevesitutkimusten osoittama huumeiden käytön kasvu peilaantuu myös huumerattijuopumustilastoihin ja poliisin sekä tullin suorittamiin huumausaineiden takavarikointeihin. Arvioiden mukaan amfetamiinia, kokaiinia ja metamfetamiinia käytettiin jopa 5–10-kertainen määrä, kun verrataan tehtyjä huumausaineiden takavarikointeja jätevesitutkimuksesta saatuihin tuloksiin. Takavarikoitujen huumausaineiden ja jätevesitutkimusten kautta saadaan tietoa myös huumeiden puhtausasteesta. Ajoittain markkinoilla olevan puhtaamman huumausaineen voidaan todeta lisäävän huumausaineiden käyttömäärää. (THL, 2023b)

4.2 THL:n raportti huumetilanteesta Suomessa 2020-luvulla

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen raporttiin on kerätty keskeisin ja uusin suomalaisten huumeiden käyttöä koskeva tilasto- ja tutkimustieto. Käytön kasvu on havaittavissa myös terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen erilaisissa huumeiden käyttöä käsittelevissä tutkimuksissa. THL:n tuottama raportti kuvaa huumausaineoloja Suomessa vuonna 2020, jolloin huumausaineiden käyttö haittoineen on ollut kasvussa, ja asia on herättänyt myös julkista keskustelua. (Arponen ym., 2020, s. 4)

Huumeiden käytön tiedetään lisääntyneen 1990-luvulla. Kyseessä oli nuoriso- ja sukupolvi-ilmiö, jota osittain siivitti teknokulttuurin leviäminen Suomeen niin sanottuna underground-liikkeenä. Ilmiö yleistyi erityisesti nuorten aikuisten keskuudessa 1990-luvun puolivälissä. Huumausaineiden asema on vahvistunut nuorten juhlinnassa sekä päihteiden ongelmakäytössä. 1990-luvulla alkanut huumausaineiden käytön yleistyminen jatkuu edelleen, eikä käytön vähenemisestä näy merkkejä. Nykypäivänä huumeiden käyttö on aiempaa tavanomaisempi osa nuorten arkea. (Arponen ym., 2020, s. 18)

Suomen päihdekulttuurissa olennaisessa osassa on huumausaineiden sekä alkoholin sekakäyttö. Sekakäyttö ilmenee muun muassa siinä, että noin puolet huumausaineita vuoden aikana käyttäneistä kuluttaa myös riskialttiilla tavalla alkoholia. (Arponen ym., 2020, s. 26) Huumausaineiden vaikutus on alkoholin vaikutuksia merkittävästi mutkikkaampi erityisesti sekakäyttötilanteissa. Etenkin keskushermostoa stimuloivat yhdisteet, kuten amfetamiini voivat lisätä henkilön impulsiivisuutta lisäten samalla halukkuutta riskinottoihin.

(Arponen ym., 2020, s. 107) Riskinottohalukkuus voi johtaa muun muassa rikolliseen toimintaan.

Huumausainerikollisuus kytkeytyy vahvasti kansainväliseen toimintaan. Ulkomaalaiset rikollisorganisaatiot toimivat suurena tekijänä Suomeen suuntautuviin huumausaineiden salakuljetuksissa. (Arponen ym., 2020 s. 132) Huumausainemarkkinat ovat lähes poikkeuksetta organisoituneita sekä ammattimaisia. Huumausainemarkkinat koostuvat erilaisista tasoista; ylemmällä tasolla toimivat maahantuojat ja tukkurit, keskitasolla välittäjät ja alemmalla tasolla myyjät. (Arponen ym., 2020, s.125) Huumeita kuljetetaan Suomeen maateitse henkilö-, paketti- ja kuorma-autoissa. Tyypillisesti kuriirit salakuljettavat huumausaineita esimerkiksi matkatavaroihin ja vaatteisiin piilotettuina sekä lisääntyvässä määrin myös kehonsisäisesti. Huumeita kuljetetaan Suomeen myös vesiteitse pika-aluksissa, rahtilaivoissa ja huvipursissa. (Arponen ym., 2020, s. 132) Tärkeimpiä salakuljetusreittejä suosituimmille huumausaineille, kuten tässä opinnäytetyössä käsiteltäville amfetamiinille ja MDMA:lle, ovat erilaiset laivareitit Alankomaista Suomeen (Arponen, ym., 2020, s.128). Poliisin mukaan Suomen markkinoilla esiintyvät amfetamiini ja MDMA ovat pääosin lähtöisin Länsi-Euroopasta, josta niitä kuljetetaan Suomeen muun muassa Ruotsin ja Viron kautta. MDMA:n ja amfetamiinin maahantuonti on hyvin suunnitelmallista ja laaja-alaista. Tavanomaisesti liettualaiset ja virolaiset rikolliset kätkevät huumausaineet maastokätköihin, joihin käsiksi päästäkseen suomalaiset rikolliset ostavat kartan ja noutavat huumausaineet sen avulla. (Arponen ym., 2020, s. 32)

4.3 Päihdetutkimus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos on aloittanut päihdetutkimuksen vuonna 1992 ja se suoritetaan aina joka neljäs vuosi. Päihdetutkimuksella selvitetään suomalaisten päihteiden käyttöä sekä asenteita ja mielipiteitä liittyen huumausaineisiin ja muihin päihteisiin. (THL, 2023c) Päihdetutkimus käsittää noin 8000 iältään 15–69-vuotiasta henkilöä (THL, 2023d).

Viimeisin päihdetutkimus suoritettiin vuonna 2022. Päihdetutkimukseen osallistui yhteensä 3857 vastaajaa (Hakkarainen ym., 2023, s. 2). Verrattuna sitä edeltävään, vuonna 2018 suoritettuun päihdetutkimukseen, voidaan todeta huumausaineiden käytön yleistyneen jo neljänkin vuoden aikana. Entistä useammalla 15–69-vuotiaalla suomalaisella on henkilökohtaista kokemusta huumausaineista ja niiden käytöstä. 25–34-vuotiaista nuorista aikuisista miltei puolet on kokeillut huumausaineita, ja kyseisen ikäryhmän miehistä käyttäjäkokemuksia omaa yli puolet vastanneista. (Hakkarainen, ym., 2023, s. 1) Edellä mainitulla ikäryhmällä huumausaineiden kokeilu ja käyttö on kaikista yleisintä.

Päihdetutkimuksen nuorimmassa ikäluokassa eli 15–24-vuotiaiden ryhmässä huumausaineiden kokeilu ja käyttö on yleistynyt neljän vuoden aikana pääpiirteittäin varsin maltillisesti. (Hakkarainen ym., 2023, s. 2) Tässä opinnäytetyössä käsiteltävien huumausaineiden käytön kasvu ilmenee myös päihdetutkimuksissa, esimerkiksi vuodesta 2014 lähtien on havaittu kokaiinin käytön kasvua. (Hakkarainen ym., 2023, s. 3)

5 Bilehuumeet kestävän kehityksen ja vastuullisuuden näkökulmasta

Kestävällä kehityksellä viitataan yhteiskunnalliseen muutokseen, jolla tähdätään toimintatapoihin ja toiminnan muutokseen. Edellä mainittu mahdollistaa elinkelpoisen ympäristön myös tuleville sukupolville. Kestävä kehitys jaotellaan ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kehitykseen. Jaottelun mukaisesti kestävä kehitys pitää sisällään sekä ympäristön monimuotoisuuden vaalimiseen, taloudellisesti tasapainoiseen kasvuun että kansalaisten hyvinvointiin liittyvät näkökulmat. (Ympäristöministeriö, 2023)

Huumeiden tuotannon ympäristöhaitat ovat kiistattomat. Kuten aiemmissa kappaleissa on tuotu esiin, kuljetusreitit ovat usein pitkiä. Esimerkiksi Etelä-Amerikassa tuotettava kokaiini kuljetetaan Eurooppaan yleensä joko Alankomaiden tai Espanjan kautta. Ammattimainen huumeiden tuotanto keskittyy voittoihin ympäristön kustannuksella. Ympäristöhaitat eivät keskity ainoastaan huumekasvien kasvatukseen, vaan myös synteettisten huumeiden laboratoriotuotannon myrkyjä hävitetään luontoon. (Mikkonen, 2023)

Myös vastuullisuuskysymykset liittyvät olennaisesti bilehuumeisiin ja niiden tuotantoon. Globaali huumetalous on aina nivoutunut yhteen järjestäytyneen rikollisuuden kanssa, jolloin myös bilehuumeet ovat kytköksissä rahanpesuun, ihmiskauppaan, seksuaaliseen hyväksikäyttöön ja laittomaan asekauppaan. Järjestäytyneen rikollisuuden hallitsemia huumeiden tuotanto- ja jakeluketjuja pyöritetään usein väkivallan uhalla ja heikompia sortamalla. Huumeista saatuja tuottoja käytetään joskus myös terroristijärjestöjen tukemiseen. (Mikkonen, 2023)

Kolumbia on yksi maailman suurimmista kokaiinin tuottajamaista, joista kokaiinia salakuljetetaan myös Eurooppaan. Kokaiinia kasvatetaan sekä isoissa niin sanotuissa megalaboratorioissa että yksittäisten perheiden kotona. Suomessa kokaiinin hinta voi katukaupassa olla 80–150 euroa per gramma, kun taas Kolumbian kokaiinia tuottavissa kylissä gramman kokaiinia voi ostaa esimerkiksi yhdellä olutpullolla. Kokaiinia kodeissaan

kasvattaville kolumbialaisille jää tuotoista vain häviävän pieni murto-osa. Nueva Colombian kylä on yksi monista kylistä, joissa useat perheet elättävät itsensä kokaiinin kasvattamisella. Perheillä ei silti ole varaa hankkia koteihinsa juoksevaa vettä tai lähettää lapsia opiskelemaan kaupunkiin. Niin sanotuissa kokakylissä on usein myös bordelleita, joihin kokaiinin tuotannon parissa työtä tekevät suuntaavat työpäivän jälkeen. Bordelleissa maksuvaluuttana toimii kokaiini, ja esimerkiksi Nueva Colombiassa tytön voi ostaa 11 euroa vastaavalla määrällä kokaiinia. (Salmi, 2022)

Huumausaineiden vastuullisuuteen ja eettisyyteen liittyvät ongelmat näkyvät myös kohdemaissa. Ruotsin jengirikollisuus on ollut viime kuukausina paljon otsikoissa, ja syksyllä 2023 KRP ja Helsingin poliisi paljastivat laajan rikosvyyhdin, jossa kansainvälisen huumausaineiden levitysorganisaation epäillään tuoneen Suomeen yhteensä yli 350 kiloa huumausaineita, muun muassa amfetamiinia. Poikkeavaa on poliisin mukaan se, että ulkomaiset rikollisryhmät ovat tuoneet väkeään Suomeen toimimaan, sen sijaan että Suomessa toimivat ryhmät hoitaisivat huumausaineiden levittämisen. (Karhu & Kymäläinen, 2023)

Yle (Mikkonen, 2023) on haastatellut kolmea itsensä huumeiden viihdekäyttäjäksi luokittelevaa henkilöä, joiden kaikkien päätöksiä määrittelee pyrkimys vastuullisuuteen. Kaikki kolme haastateltavaa tunnistavat bilehuumeiden eettiset ongelmat ja kokevat ”moraalista morkkista” ja huonoa omatuntoa. Yksi haastateltavista on kieltäytynyt kokonaan kokaiinin käytöstä, johtuen sen negatiivisista vaikutuksista ympäristöön ja yhteiskuntaan. Toinen haastateltava pitää epäeettisimpinä amfetamiinia, kokaiinia ja MDMA:ta sisältäviä ekstaasitabletteja. Artikkeleihin haastateltu tullin valvontajohtaja Hannu Sinkkonen kuitenkin toteaa, ettei huumausaineiden tuotannossa ole mitään eettistä eikä huumeita voida siten arvottaa keskenään niiden eettisten vaikutusten perusteella. (Mikkonen, 2023)

6 Opinnäytetyön toteutus

Tässä opinnäytetyössä tutkitaan nuorten aikuisten lisääntyneitä bilehuumeiden käyttöä. Opinnäytetyön tutkimusaineisto kerätään nuorille aikuisille lähetettävän kyselylomakkeen avulla. Kysely sisältää monivalintakysymyksiä ja avoimen vastauskentän sisältäviä kysymyksiä. Opinnäytetyö tehdään ilman toimeksiantajaa.

Opinnäytetyön tarkoituksena on tarkastella lisääntyneitä bilehuumeiden käyttöä ja siihen liittyviä tekijöitä. Opinnäytetyössä paneudutaan bilehuumeisiin huumausaineina ja otetaan

selvää niiden vaikutuksista sivuten samalla huumausainemarkkinoita Suomessa. Tavoitteena ja tutkimustehtävänä on kartoittaa nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia lisääntyneestä bilehuumeiden käytöstä kyselytutkimuksen avulla. Kyselytutkimuksen vastauksia peilataan aiheeseen liittyvään aiempaan tutkimustietoon, kuten jätevesitutkimusten tuloksiin. Tutkimuskysymyksenä opinnäytetyössä on ”miten nuoret aikuiset suhtautuvat lisääntyneeseen bilehuumeiden käyttöön?”

6.1 Aineiston hankinta kyselylomakkeella

Aineisto kerätään kyselylomakkeen avulla. Kyselylomake (liite 2) sisältää 22 kysymystä ja se koostuu monivalinta- sekä avoimen vastauskentän kysymyksistä. Monivalintakysymyksiä on 14, ja avoimen vastauskentän kysymyksiä on kahdeksan. Kolme monivalintakysymystä sisältää myös avoimen vastauskentän. Kyselylomake tehdään Google Forms -pohjaan. Kyselyssä kerätään vastaajien näkemyksiä ja kokemuksia bilehuumeisiin liittyen ja kysymysten aihealueet koskevat muun muassa bilehuumeiden saatavuutta, mahdollisia käyttäjäkokemuksia ja niiden roolia päihteiden viihdekäytössä. Kysely lähetetään tämän opinnäytetyön tekijöiden tuttavapiiriin avustuksella sosiaalisessa mediassa satunnaiselle joukolle 18–30-vuotiaita nuoria aikuisia. Linkki kyselyyn toimitetaan WhatsApp sekä Snapchat-viestisovellusten kautta.

Kyselyn sulkeuduttua aineiston hallinta tapahtuu opinnäytetyön tekijöiden omilla henkilökohtaisilla verkkoasemilla. Muilla kuin opinnäytetyön tekijöillä ei ole mahdollisuutta päästä käsiksi kyselyaineistoon. Aineistoa säilytetään vuoden ajan tietoturvalisesti tekijöiden henkilökohtaisilla verkkoasemilla opinnäytetyön valmistuttua, jonka jälkeen se hävitetään.

Kysely toimii tämän opinnäytetyön tutkimusaineiston keräysmenetelmänä. Kysely on toimiva tapa aineiston keräämiseen tilanteessa, jossa tutkittavat ovat hajallaan ja heitä on paljon. Kyselyä voidaan käyttää muun muassa henkilökohtaisten asioiden, kuten päihteiden käytön tutkimiseen. Kysely soveltuu tutkimuksiin, joissa havaintoyksikkönä toimii henkilö sekä häntä koskevat asiat, kuten näkemykset, mielipiteet ja asenteet. (Vilkkä, 2007, s. 28)

6.2 Määrällinen ja laadullinen tutkimusmenetelmä

Tämän opinnäytetyön tutkimusmenetelmänä käytetään pääosin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusmenetelmää, mutta tutkimus sisältää myös laadullisen tutkimuksen piirteitä.

Määrällistä tutkimusmenetelmää käytettäessä tutkittava aihe on oltava täsmällisesti tiedossa.

Aiheeseen liittyvät käsitteet tulee määritellä selkeästi ja mitattavissa olevaan muotoon. On siis tärkeää, että jokainen kyselyyn vastaava ymmärtää kysymykset ja käsitteet yhtenevällä tavalla. Määrällisessä tutkimusmenetelmässä saatua tietoa analysoidaan numeerisesti. Numeerisen analysoinnin avulla voidaan kuvailla tutkittavia asioita sekä niiden ominaisuuksia yleisesti. Määrällisen tutkimusmenetelmän avulla saadaan vastaukset kysymyksiin, kuinka usein, kuinka paljon ja kuinka moni. Tutkimusmenetelmän ominaispiirteisiin kuuluu objektiivisuus, joka viittaa tutkijan puolueettomuuteen. Tämän opinnäytetyön tutkimustulokset tulevat olemaan tutkimuksen tekijöistä riippumattomia, eli objektiivisia. (Vilkka, 2007, ss. 13–14, 36–37)

Laadullinen tutkimusmenetelmä pohjautuu empiirisyyteen. Empiiristä tutkimusta tehtäessä tutkimus perustuu erilaisiin aineistoihin ja niiden analyysiin. Vaikka tutkimusmenetelmä on empiirinen, se ei poissulje sen teoreettisuutta. Empiirinen laadullinen tutkimus vaatii aina parikseen myös teoreettisia kiinnekohtia. Teoria laadullisen tutkimuksen yhteydessä tarkoittaa, että tutkittavasta aiheesta esitellään jäsennellysti tähän liittyvä aiempi tutkimustieto ja mahdollinen tieteellinen kirjallisuus, sekä tutkimuksessa käytettävät analyysitavat ja menetelmät. Jäsennelly esittäminen kuvaa tutkimustehtävän näkökulmasta toimivaksi todetun teorian erittelyä, valitsemista ja keskinäistä järjestelmistä. (Kallinen & Kinnunen, n.d.-a)

6.3 Tutkimusaineiston analyysi

Kyselytutkimuksen aineiston analysoinnissa käytettiin pääsääntöisesti määrällistä analyysimenetelmää, tilastollisesti kuvaavaa analyysia. Määrällisessä analyysissa on tyypillistä, että tutkimusaineistoa kuvataan tilastollisesti ja havainnollistetaan graafisin tavoin. Tilastollisella analyysilla voidaan määrittää saadusta aineistosta esimerkiksi yleisyyttä, jakautumista ja ilmiöiden määriä. (Koppa, 2021a) Määrällisessä tutkimuksessa tutkija saa tutkimuksesta nousseet tiedot numeraalisina ja tutkimuksen tulokset esitellään numeraalisessa muodossa. Olennainen numerotieto tulkitaan ja selitetään sanallisesti kuvaten samalla millä tavoin eri asiat liittyvät toisiinsa tai eroavat toisistaan. (Vilkka, 2007, s. 14)

Määrällisen analyysin parina nähdään laadullinen tutkimus, jonka tarkoituksena on ymmärtää kohteen ominaisuuksia, laatua ja merkityksiä kokonaisvaltaisesti (Koppa, 2021b).

Laadulliseen analyysiin on useita erilaisia menetelmäkeinoja. Laadullisissa analyysimenetelmäkeinoissa kuitenkin korostuu yhteisinä piirteinä kohteen tarkoitukseen ja merkityksiin, kohteen esiintymisympäristöön ja taustaan sekä kieleen ja ilmaisuun liittyvät

näkökulmat. (Koppa, 2021c) Tutkimuksen sisältäessä myös laadullisia piirteitä, avoimen vastauskentän vastauksia analysoitiin laadullisella sisällönanalyysilla. Sisällönanalyysille tavanomaista on keskittyä siihen, mistä aiheista, teemoista sekä asioista aineisto koostuu. Sisällönanalyysi tässä opinnäytetyössä kuvaa sitä, minkälaisia ajatuksia kyselyyn vastaajilla on bilehuumeiden käytöstä ja millä tavoin he puhuvat niistä. (Kallinen & Kinnunen, n.d. -b) Yksi sisällönanalyysin perusvälineistä on koodaaminen, jossa on kyse siitä, että aineiston keskenään eri pituisia katkelmia erotellaan ja yhdistellään. Samankaltaiset osat ryhmitetään yhteen ja ryhmä nimetään yhteisen ominaisuuden mukaan, esimerkiksi tässä tutkimuksessa päihteiden käytön riskit. (Kallinen & Kinnunen, n.d. -c)

Määrällisen tutkimuksen vaiheita ovat tutkimusaineiston kerääminen, sen käsittely ja analysointi sekä tulkinta. Aineiston käsittely alkaa sen jälkeen, kun kerätty aineisto on koottu. Määrällisen tutkimuksen aineiston käsittely koostuu kolmesta työvaiheesta. Lomakkeet tarkistetaan, jonka jälkeen aineisto muutetaan sellaiseen muotoon, jossa sitä voidaan tarkastella numeraalisesti. Lopuksi tallennettu aineisto tarkistetaan. (Vilka, 2007, ss. 105–106)

Kyselyn sulkeuduttua vastauslomakkeet tarkistettiin ja saatu tutkimusaineisto vietiin Microsoft Word-tiedostoon, jossa jokainen kysymys vastauksineen käytiin läpi yksitellen. Monivalintakysymykset analysoitiin määrällisen analyysin tavoin tilastollisesti kuvaavalla analyysilla. Jokaisen kysymyksen kohdalla tarkistettiin tarkka vastaajamäärä, sekä kunkin kysymyksen tulokset ilmoitettiin sekä numeraalisesti että prosentuaalisesti. Avointen vastauskenttien vastaukset värikoodattiin Word-tiedostossa vastauksien eroavaisuuksien havainnoimiseksi.

6.4 Eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyössä noudatetaan tutkimuseettisen neuvottelukunnan (TENK, 2023) hyvää tieteellistä käytäntöä. Hyvän tieteellisen käytännön peruseriaatteet, eli arvostus, rehellisyys, luotettavuus ja vastuunkanto huomioidaan läpi prosessin. Tämän opinnäytetyön teossa osoitetaan arvostusta tieteellisen toiminnan osapuolia ja kollegoita kohtaan viestimällä tutkimuksen vaiheista avoimesti ja yksityiskohtia salaamatta. Opinnäytetyön laatu varmistetaan suunnitteluvaiheesta alkaen, ottaen huomioon valitut tutkimus- ja analysointimenetelmät sekä opinnäytetyön tekijöiden voimavarat. Opinnäytetyön toteutusta ja sen onnistumista reflektoidaan läpi tutkimuksen, ja näin kannetaan vastuu toiminnan koko elinkaaresta. (TENK, 2023, s. 12)

Vastaajien itsemääräämisoikeutta kunnioitettiin kyselyn toteuttamisessa.

Itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen on yksi eettisistä periaatteista (TENK, 2019, s. 7) Kyselyyn vastaaminen oli täysin vapaaehtoista ja vastaajilla oli lupa keskeyttää vastaaminen milloin tahansa. Kyselylomakkeen alkuun liitettiin tietosuojailmoitus, jonka jokainen vastaaja pääsi halutessaan lukemaan. Ainut kyselyssä kartoitettu henkilötieto oli vastaajan ikäluokka. Nimiä tai muita yksilöiviä tietoja kyselyssä ei kerätty.

Määrällisen tutkimuksen kokonaisluotettavuuden muodostavat yhdessä reliabelius ja validius. Tutkimuksen reliabiliteettia arvioidaan jo tutkimuksen aikana, ja siinä tarkastellaan mittaukseen liittyviä asioita ja erityisesti tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa. Tutkimuksen tarkkuudella tarkoitetaan, ettei tutkimukseen sisälly satunnaisvirheitä. Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa tutkimuksen kykenevyyttä antaa ei-sattumanvaraisia tuloksia. Tutkimuksen validius tarkoittaa tutkimuksen kykenevyyttä mitata niitä asioita, mitä tutkimuksen oli tarkoituskin mitata. Tutkimuksen validius on hyvä silloin, jos systemaattiset virheet puuttuvat eikä tutkija ole joutunut tutkimuksen aikana esimerkiksi käsitteiden tasolla harhaan. (Vilka, 2007, ss. 149–152)

7 Tutkimustulokset

Kyselylomake oli avoinna vastaajille 5.–7.11.2023. Kyselyyn saatiin 68 vastausta kohderyhmäläisiltä. Jokainen kyselyyn osallistunut vastasi ikäluokkaa koskevaan kysymykseen. 32 (47 %) vastanneista oli 18–22-vuotiaita nuoria aikuisia, eli miltei puolet vastaajista sijoittui tähän ikäluokkaan. 24 (35 %) vastanneista oli 22–26-vuotiaita, ja loput 12 (18 %) 26–30-vuotiaita.

7.1 Asenteet huumeita kohtaan

Kyselyssä selvitettiin vastaajien asenteita bilehuumeita kohtaan. Asenteita koskevaan kysymykseen (Kuva 1.) vastasivat kaikki kyselyyn osallistuneet. 44 (65 %) kyselyn vastaajista kertoi suhtautuvansa bilehuumeisiin kielteisellä tavalla ja 24 (35 %) neutraalisti. Myönteisesti suhtautuvia vastaajia ei ollut lainkaan.

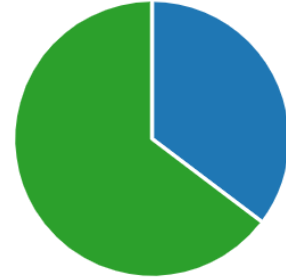
Kuva 1. Vastaajien suhtautumiset bilehuumeisiin

2. Millä tavoin suhtaudut bilehuumeisiin?

[Lisätietoja](#)

 Oivallukset

	Neutraalisti	24
	Myönteisesti	0
	Kielteisesti	44

Suhtautumista bilehuumeisiin kartoitettiin myös vertaamalla bilehuumeita ja alkoholia päihteinä (Kuva 2.). Tähän kysymykseen kertyi 65 vastausta. Vastaukset osoittivat, että valtaosa vastanneista ei näe bilehuumeita ja alkoholia samanvertaisina päihteinä. Kysymykseen vastanneista 59 (91 %) ei näe edellä mainittuja päihteitä samanvertaisina. Kuusi (9 %) vastaajaa sen sijaan kokee, että kyseiset päihteet ovat keskenään samanvertaisia.

Kuva 2. Vastaajien näkemykset bilehuumeiden ja alkoholin samanvertaisuudesta

20. Näetkö bilehuumeet ja alkoholin samanvertaisina päihteinä?

[Lisätietoja](#)

 Oivallukset

	Kyllä	6
	En	59

7.2 Bilehuumeiden käyttökokemukset

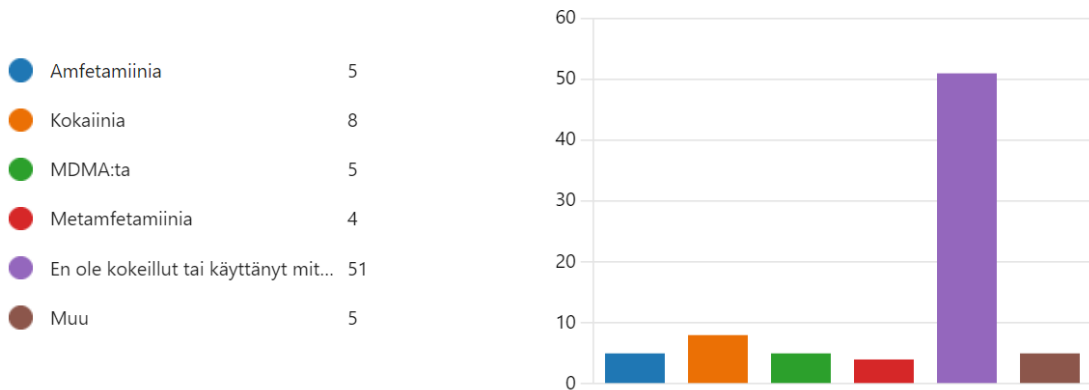
Kysymykseen bilehuumeiden käyttökokemuksista vastasi 66 vastaajaa (Kuva 3.). 15 (23 %) vastaajaa kertoi kokeilleensa tai käyttäneensä jotakin huumausainetta, ja näistä vastanneista

12 (80 %) kertoi kyseessä olleen kertaluontoinen kokeilu. Käyttökokemuksia omaavista 15:stä henkilöstä kolmella (20 %) vastaajalla bilehuumeiden käyttö on ollut toistuvaa (Kuva 4.). Kokaiini ilmeni olevan yleisimmin kokeiltu huumausaine vastaajien keskuudessa, sillä kahdeksan (12 %) vastaajaa kertoi kokeilleensa tai käyttäneensä kyseistä ainetta. Toiseksi yleisimmäksi huumausaineeksi osoittautui MDMA, josta kokemusta oli kuudella (9 %) vastaajalla. Amfetamiinin käyttökokemuksia oli viidellä (8 %) vastaajalla. Vastaajien lähes kaikki käyttökokemukset sijoittuvat bileisiin, yökerhoihin tai reiveihin.

Kuva 3. Vastaajien käyttökokemukset

7. Oletko kokeillut tai käyttänyt jotain seuraavista bilehuumeista?

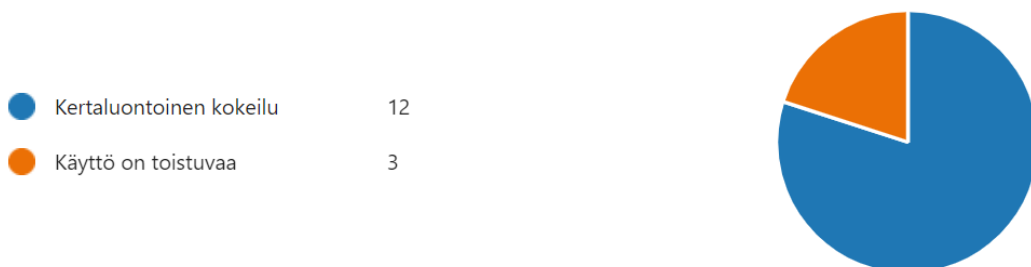
[Lisätietoja](#)

Kuva 4. Käyttökokemuksia omaavien käyttöasteet

8. Jos olet kokeillut jotain edellä mainituista bilehuumeista, oliko kyseessä:

[Lisätietoja](#)

Kyselyn sisältämien avointen vastauskenttien vastaukset analysoitiin sisällönanalysoinnille ominaisella tavalla, eli koodaamalla. Kyselyssä kysyttiin, mistä käyttökokemuksia omaavat vastaajat ovat käyttämänsä bilehuumeet saaneet. Kysymykseen tuli kahdeksan vastausta ja

vastaukset koodattiin. Koodaamisen avulla vastauksista pystyttiin hahmottamaan seuraavat koodit: kaverit ja huumeiden välittäjätahot. Koodin kaverit alle syntyi alaluokka, joka piti sisällään tutut, kavereiden kaverit ja omat ystävät. Huumeiden välittäjätahojen alaluokkaan kuului Tor-verkon myyjä sekä satunnainen huumeita myynyt henkilö. Osa bilehuumeita kokeilleista vastaajista jätti vastaamatta kyseiseen bilehuumeiden saantia koskevaan kysymykseen.

Bilehuumeiden roolia kartoittavaan kysymykseen saatiin yhdeksän vastausta (Kuva 5.). Kysymys oli kohdennettu käyttökokemuksia omaaville vastaajille. Kysymys oli monivalintakysymys, joka sisälsi avoimen vastauskentän. Monivalintakysymyksen vastausvaihtoehdot olivat ”Bilehuumeiden käyttö on minulle arkinen ajanviettotapa”, Bilehuumeet ovat läsnä elämässäni vain viihdekäytön merkeissä” ja ”Muu”, joka toimi avoimena vastauskenttänä. Seitsemän (78 %) vastaajaa valitsi avoimen vastauskentän ja 2 (22 %) vastasi bilehuumeiden olevan läsnä elämässäni vain viihdekäytön merkeissä. Avoimen vastauskentän vastaukset koodattiin, ja vastauksista hahmottuivat koodit: kertakokeilu, viihdekäyttö ja lopetettu käyttö. Kertakokeiluun liittyvä koodi sisälsi nuoruuden hairahduksen sekä uteliaisuuden vuoksi tehdyt kokeilut. Viihdekäytön koodiin sisältyi toistuva satunnainen käyttö. Lopetetun käytön koodi kattoi aiemmin säännöllisessä tai satunnaisessa käytössä olleen bilehuumeiden käytön.

Kuva 5. Bilehuumeiden rooli käyttökokemuksia omaavien elämässä

11. Millainen rooli bilehuumeilla on elämässäsi? Jos et ole kokeillut bilehuumeita, voit siirtyä suoraan kysymykseen 20.

[Lisätietoja](#)

●	Bilehuumeiden käyttö on minull...	0
●	Bilehuumeet ovat läsnä elämässä...	2
●	Muu	7

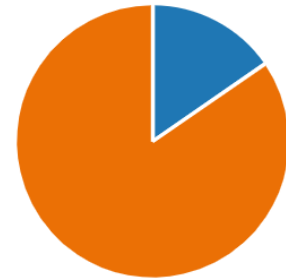
Käyttökokemuksia omaavilta vastaajilta kysyttiin, kokevatko he hyötывänsä bilehuumeiden käytöstä (Kuva 6.). Tähän kysymykseen vastasi 13 vastaajaa. 11 (85 %) vastaajaa koki, että bilehuumeiden käytöstä ei ole nyt tai aiemmin ollut heille hyötyä. Kaksi (15 %) vastaajaa koki hyötывänsä bilehuumeiden käytöstä. Kysymystä seurasi avoimen vastauskentän kysymys, jossa oli mahdollisuus tarkentaa omaa edeltävää vastaustaan.

Kuva 6. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden hyödyistä

16. Koetko hyötyväsi bilehuumeiden käytöstä?

[Lisätietoja](#)

● Kyllä	2
● En	11

Avoimeen vastauskenttään kertyi viisi vastausta. Vastausten pohjalta oli selkeästi löydettävissä koodit: bilehuumeiden käytön positiiviset vaikutukset ja bilehuumeiden käytön negatiiviset vaikutukset. Positiivisten vaikutusten alle muodostui alaluokka, johon kuului piristynyt olotila, käytön aikainen hyvä fiilis ja tavallista parempi jaksaminen. Negatiivisten vaikutusten joukkoon sisältyi ahdistuneisuus ja valvominen.

Jos pitää jaksaa "bilettää" aamuun asti niin jaksaa paremmin

En ole kokenut mitään suurta eufoorista tunnetta. Lähinnä valvonut pitkään ja jälkeensä on ahdistanut paljon.

Bilehuumeista koettujen hyötyjen lisäksi kyselyssä selvitettiin avoimen vastauskentän kysymyksellä tarkemmin olotilaa, jonka bilehuumeet aiheuttavat käytön aikana ja sen jälkeen. Kysymys oli kohdistettu käyttökokemuksia omaaville vastaajille, ja vastauksia kertyi kuusi. Vastaukset analysoitiin koodaamalla. Vastauksista oli selkeästi löydettävissä koodit: käytön aikainen olotila ja käytön jälkeinen olotila. Käytön aikainen olotila muodosti alaluokan, johon sisältyi parempi jaksaminen, hyvä olo, rentoutuneisuus, energisyys, sosiaalisuus, positiivisten tunteiden voimakkuus ja euforinen tunne. Käytön jälkeisen olotilan alaluokka koostui edeltävää päinvastaisista asioista, joita olivat väsymys, kamala olo, ahdistuneisuus ja fyysinen voimattomuus.

Käytön aikana tietysti näki maailman vaaleanpunaisten lasien lävitse, ilon ja rakkauden tunteet olivat voimakkaita, aistit herkempiä eikä negatiivisia tunteita ollut. Bileiden toivoi jatkuvan ikuisesti. Käytön jälkeen olo oli hirveä monta päivää. Henkinen paha olo oli järkyttävä, serotoniinitasot nollassa ja kaikki

ahdisti. Olen herkkä ihminen muutenkin ja taipuvainen yliajatteluun, käytön jälkeinen olotila vain buustasi näitä tunteita. Fyysinen krapula tietysti ei ollut käytön jälkeen läheskään niin paha verrattain jos oli juonut koko yön.

Huumausaineita kokeilleilta vastaajilta kysyttiin, suosittelisivatko he bilehuumeiden käyttöä muille (Kuva 7.). Kaikki 15 käyttäjäkokemuksen omaavaa vastaajaa vastasivat kysymykseen. 15 (100 %) vastaajaa vastasi, että ei suosittelisi bilehuumeiden käyttöä muille.

Kuva 7. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden suosittelusta

14. Suosittelisitko bilehuumeiden käyttöä muille?

[Lisätietoja](#)

● Kyllä	0
● En	15

Edeltävä kysymystä seurasi avoimen vastauskentän kysymys, jossa käyttäjäkokemuksia omaavat vastaajat saivat halutessaan tarkentaa vastaustaan. Avoimia vastauksia kertyi seitsemän kappaletta. Vastaukset olivat yhteneviä, jonka vuoksi niistä hahmottui yksi koodi, riskit. Riski-koodin alle muodostuneeseen alaluokkaan kuului seuraamukset, vaarat, rikollisuus, mahdollisuus riippuvuuden muodostumiselle, ja huumausaineiden koostumuksen epäluotettavuus.

Kynnys siihen, että käytöstä tulee arkista ja toistuvaa on matala. Lisäksi, huumeet ovat osa järjestäytyneitä rikollisuutta ja syy huumeiden myyntiin on raha. Myyjillä ei ole välttämättä moraalialta vaan tärkeintä on saada tuloja. Tämä aiheuttaa sen, ettei voi tietää millä aineella on jatkettu jotta saadaan myynti ja raha maksimoitua. Aine mitä ajattelet ostavasi ei ole välttämättä ollenkaan sitä mitä luulet.

7.3 Ympäristötekijöiden vaikutukset

Bilehuumeita esiintyy useimmiten juhlimisympäristöissä. Näin ollen erilaisilla ympäristötekijöillä voi olla merkittäviä vaikutuksia kunkin näkemysten ja kokemusten syntyyn. Koimme olennaiseksi sisällyttää kyselyymme ympäristötekijöihin liittyviä kysymyksiä, joiden avulla halusimme kartoittaa tarkemmin, minkälaiset ympäristötekijät ovat vaikuttaneet vastaajiin. Ympäristötekijöihin liittyvät kysymyksemme käsittelivät kavereiden ja sosiaalisen median vaikutuksia omaan suhtautumiseen bilehuumeita kohtaan. Selvitimme myös, missä paikoissa vastaajat ovat bilehuumeiden käyttöä kohdanneet tai siihen osallistuneet.

Kaikki kyselyyn osallistuneet vastasivat kysymykseen, jossa kartoitettiin, onko kavereilla ollut vaikutusta kunkin omaan suhtautumiseen bilehuumeista (Kuva 8.). 47 (69 %) vastanneista koki, että kavereilla ei ole ollut vaikutusta omaan suhtautumiseen bilehuumeita kohtaan. Loput 21 (31 %) vastaajaa kokivat kavereilla olleen vaikutusta omaan suhtautumiseen.

Kuva 8. Kavereiden vaikutukset vastaajien suhtautumiseen bilehuumeista

3. Onko kavereillasi ollut vaikutusta omaan suhtautumiseesi?

[Lisätietoja](#)

 Oivallukset

	Kyllä	21
	Ei	47

Kysymyksen jälkeen oli avoimen vastauskentän kysymys, jossa vastaajat pystyivät tarkentamaan vastaustaan. Avoimen vastauskentän vastauksia kertyi 13. Joissain tapauksissa kavereiden käyttö oli toiminut varoittavana esimerkkinä luoden vastaajalle kielteisen suhtautumisen aiheita kohtaan. Myös päinvastaisia esimerkkejä ilmeni; eräs vastaajista kertoi oman aiemmin kielteisen suhtautumisensa muuttuneen myönteisemmäksi hänen nähtyään kavereidensa bilehuumeiden käyttöä, joka pysyi niin sanotusti hallinnassa eikä siitä aiheutunut ikäviä seurauksia. Kysymyksen vastausten ja edellä mainittujen esimerkkien pohjalta hahmottui seuraavat koodit: Kavereiden myötävaikutus omaan positiiviseen suhtautumiseen ja kavereiden vaikutus omaan negatiiviseen suhtautumiseen.

Ensimmäisenä mainitun koodin alle muodostui alaluokka, johon kuului kaverin hyvät kokemukset bilehuumeiden käytöstä, kaverin hallinnassa pysyneen bilehuumeiden käytön todistaminen, ystävän asuminen ulkomailla erilaisen huumausainekulttuurin keskellä ja kavereiden toimiminen käytön aloitukseen vaikuttavana ja kannustavana tekijänä. Negatiivista suhtautumista käsittelevän koodin alaluokkaan sisältyi kavereiden käytöksen muuttuminen bilehuumeiden käytön myötä ja oman kaveriporukan kielteinen suhtautuminen bilehuumeisiin.

Osa entisistä kavereistani suhtautui erittäinkin myönteisesti huumeisiin yöelämän lisänä, tämä vaikutti omaan käyttööni. Uskon, että jos en olisi ollut tietyssä porukassa en välttämättä olisi koskaan kokeillut huumeita.

Kyselyn kaikki vastaajat vastasivat sosiaalisen median vaikutusta käsittelevään kysymykseen (Kuva 9.). 54 (79 %) vastaajista koki, että sosiaalinen media ei ole vaikuttanut heidän omaan suhtautumiseensa bilehuumeista. Loput 14 (21 %) vastaajaa kokivat sosiaalisen median vaikuttaneen heidän omaan suhtautumiseensa.

Kuva 9. Sosiaalisen median vaikutukset vastaajien suhtautumiseen bilehuumeista

5. Onko sosiaalinen media vaikuttanut omaan suhtautumiseesi bilehuumeita kohtaan?

[Lisätietoja](#)

 Oivallukset

	Kyllä	14
	Ei	54

Suhtautumiskysymystä seurasi tarkennusmahdollisuuden antava avoimen vastauskentän kysymys, johon saatiin kahdeksan vastausta. Useampi vastaaja kertoi nähneensä sosiaalisessa mediassa lähinnä varoittavia esimerkkejä ja surullisia kohtaloita bilehuumeisiin liittyen. Edellä mainittujen lisäksi sosiaalisen median kerrottiin herättävän myös voimakkaita ärsytyksen tunteita tämän romantisoidessa bilehuumeiden käyttöä esimerkiksi hauskaksi luonnehdittujen videoiden myötä. Näin ollen sosiaalinen media on vaikuttanut luomalla lähinnä kielteisiä ajatuksia bilehuumeita kohtaan. Koodeiksi hahmottui vastausten joukosta huumausaineiden ihannoiti sosiaalisessa mediassa ja negatiivisten vaikutusten esiin

tuominen sosiaalisessa mediassa. Huumausaineiden ihannoointiin liittyvään koodiin syntyi alaluokka, johon kuului ihannoivat videot ja kuvat, bilehuumeiden avoin käyttö sosiaalisessa mediassa ja bilehuumeiden käyttöön kannustaminen. Negatiivisten vaikutusten koodiin sisältyi sosiaalisessa mediassa ilmenevä käytön yleistymisen, sosiaalisessa mediassa nähtävät negatiiviset vaikutukset ja huoli bilehuumeiden käytön yleistymisestä.

Ärsyttää, herättää voimakkaita reaktioita nähdä miten käyttöä romantisoidaan ja miten avointa se somessa on. Tiktok on pahin, siellä selvästi alaikäiset kuvaavat laajentuneita pupillejaan ja kertovat kuinka hauskaa käyttö on. Se on surullista.

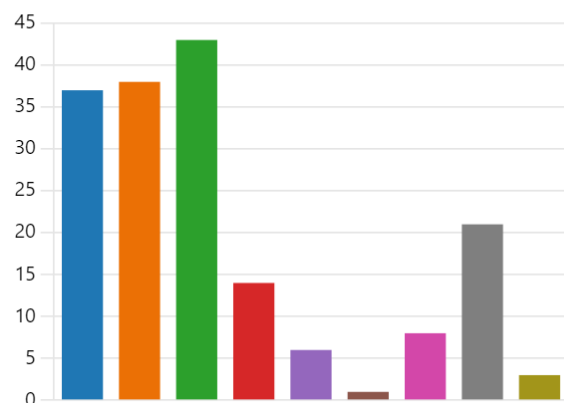
Bilehuumeiden voisi olettaa esiintyvän ainoastaan niin sanotuissa juhlimisympäristöissä, mutta vastausten myötä kävi ilmi, että niitä esiintyy myös hyvin arkisissa ympäristöissä. Kyselyssä kartoitettiin, missä ympäristöissä vastaajat olivat nähneet bilehuumeiden käyttöä (Kuva 10.). Kysymykseen kertyi 56 vastausta. Kysymys oli monivalintakysymys, jossa oli mahdollisuus valita useita vastausvaihtoehtoja. Yli puolet vastaajista oli nähnyt bilehuumeiden käyttöä festivaaleilla ja kotibileissä. Yli kolme neljäsosaa vastaajista oli kohdannut bilehuumeiden käyttöä baarissa tai yökerhossa. Noin neljäsosa vastaajista kertoi kohdanneensa bilehuumeiden käyttöä reiveissä ja kaupungilla. Hieman harvinaisempina ympäristöinä ilmeni koulu, taloyhtiön kotipiha, työpaikka sekä oma koti ja auto. Kuusi vastaajaa oli nähnyt bilehuumeiden käyttöä kouluympäristössä, ja kotonaan käyttöä oli todistanut kahdeksan vastaajaa.

Kuva 10. Vastaajien kokemukset bilehuumeiden kohtaamisesta

10. Oletko nähnyt bilehuumeiden käyttöä, ja jos, niin missä?

Lisätietoja

● Kotibileissä	37
● Festivaaleilla	38
● Baarissa tai yökerhossa	43
● Reiveissä	14
● Kouluympäristössä	6
● Työpaikalla	1
● Kotona	8
● Kaupungilla	21
● Muu	3

Kyselyssä kysyttiin myös tarkentava monivalintakysymys vastaajilta, jotka eivät olleet kokeilleet bilehuumeita. Kysymys koski sitä, että onko heille joskus tarjottu bilehuumeita. Vastauksen todenperäisyys jäi hieman hataraksi, sillä valtaosa bilehuumeita kokeilleista vastasi myös kyseiseen kysymykseen, ja vastauksia kertyi 63 kappaletta. Kysymystä koskeva tutkimustulos kuitenkin oli, että 40:lle (63 %) oli tarjottu bilehuumeita, ja 23:lle (37 %) ei.

7.4 Näkemykset laillistamiskysymykseen

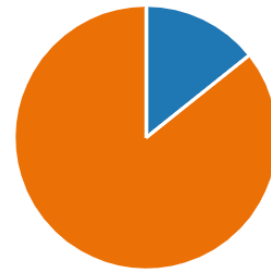
Bilehuumeita kokeilleille ja käyttäneille osoitettiin kysymys siitä, häiritseekö bilehuumeiden laittomuus heitä (Kuva 11.). Vastauksia tähän kysymykseen kertyi yhteensä 14. Kaksi vastaajaa (14 %) koki laittomuuden häiritsevän, ja loput 12 (86 %) vastasi kielteisesti.

Kuva 11. Käyttökokemuksia omaavien näkemykset bilehuumeiden laittomuudesta

18. Häiritseekö huumeiden laittomuus sinua?

[Lisätietoja](#)

● Kyllä	2
● Ei	12

Kartoitimme myös vastaajien näkemyksiä bilehuumeiden laillistamisesta (Kuva 12.). Vastauksia kertyi sekä puolesta että vastaan, mutta valtaosa vastaajista kuitenkin ajatteli, että bilehuumeita ei tule laillistaa. Seitsemän vastaajaa (10 %) puolsi bilehuumeiden laillistamista ja 60 (90 %) vastaajaa suhtautui bilehuumeiden laillistamiseen kielteisellä tavalla.

Kuva 12. Vastaajien näkemykset laillistamiskysymykseen

21. Tulisiko bilehuumeet mielestäsi laillistaa?

Lisätietoja

Bilehuumeiden laillistamiskysymykseen vastaajat saivat halutessaan tarkentaa näkemystään avoimeen vastauskenttään. Kyseinen avoimen vastauskentän kysymys keräsi eniten vastauksia kaikista kyselylomakkeessa olleista avoimista kysymyksistä, keräten 18 vastausta. Osa vastanneista jätti edellisen vastauksensa perustelematta avoimeen vastauskenttään, joten osa vastauksista jäi kuitenkin perusteluitta. Bilehuumeiden laillistamista puoltaneet vastaajat perustelivat näkemystään pääosin lääketieteellisillä ja terveydenhuoltoon liittyvillä syillä. Vastauksissa viitattiin esimerkiksi tilanteisiin, joissa henkilö ei uskalla hakea tarvitsemaansa apua sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, koska pelkää jäävänsä kiinni laittomien huumausaineiden käytöstä. Dekriminalisoinnin myötä avun hakemisen kynnyks voisi madaltua. Dekriminalisointi tarkoittaa huumausaineiden käytön ja sen pienen määrän hallussapidon laillistamista (THL, 2022c).

Siinä mielessä kyllä, että käyttöä saataisiin valvottua ja rikollisuus huumeiden ympärillä vähenisi. Moni ei myöskään uskalla hakea apua, koska pelkää h-merkintää ja leimautumista. Terveydenhuollossa huumeiden käyttö/entinen käyttö on monelle ammattilaiselle punainen vaate ja vaikuttaa kohteluun. Dekriminalisointi voisi olla ratkaisu moneen asiaan.

Bilehuumeiden laillistamiseen kielteisesti suhtautuneet vastaajat vetosivat muun muassa huumausaineiden vaarallisuuteen, terveysriskeihin ja kasvaneen käytön tuomiin uhkiin. Vastauksissa pohdittiin myös aiheen yhteiskunnallista näkökulmaa ja haittoja.

Mielestäni ei mahdollisten ja olemassa olevien vaaratekijöiden ja riskien takia.

Laillistamiskysymykseen liittyvä avoimen vastauskentän tutkimustulos analysoitiin koodaamalla ja koodeiksi muodostuivat: bilehuumeiden laillistamista puoltavat näkemykset ja bilehuumeiden laillistamiseen kielteisesti suhtautuvien vastaajien näkökulmat. Bilehuumeiden laillistamista puoltavat näkemykset-koodin alle kertynyt alaluokka oli seuraavanlainen: avun hakemisen helpottuminen, lääketieteelliset näkökulmat, huumeiden ympärillä olevan rikollisuuden väheneminen ja leimautumispelon poistuminen. Toisen, laillistamiseen kielteisesti suhtautuvien vastaajien koodin alaluokka sisälsi yhteiskuntatason haitat, terveysriskit, huumausaineiden vaarallisuuden, haitat päihteitä käyttäville henkilöille, huumausaineiden käytöstä seuraavat ongelmat, riskin edetä käyttämään vahvempia huumeita ja käytön kasvun.

8 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tarkastella lisääntyneitä bilehuumeiden käyttöä ja siihen liittyviä tekijöitä. Tavoitteena oli kartoittaa nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia aiheesta kyselylomakkeen avulla. Tutkimuskysymyksenä oli ”miten nuoret aikuiset suhtautuvat lisääntyneeseen bilehuumeiden käyttöön?”. Kyselylomake jaettiin opinnäytetyön kohderyhmälle WhatsApp ja Snapchat viestisovellusten kautta. Kyselyyn osallistui yhteensä 68 vastaajaa.

THL:n jätevesitutkimus osoitti huumeiden käytön kasvun olleen nousujohteista alkuvuoteen 2021 asti. Jätevesitutkimuksella on tutkittu Suomen huumeiden käytön tilannetta jo 11 vuoden ajan. Tässä opinnäytetyössä käsiteltävien bilehuumeiden sekä metamfetamiinin käyttö kolminkertaistui yhdeksän vuoden aikana. (THL, 2023b) Amfetamiinin käyttö oli jatkuvassa kasvussa (THL, 2023b), ja se oli ylivoimaisesti käytetyin stimulanttihuume lähes koko Suomessa (STT, 2023b). Kokaiinin käyttö oli myös runsaassa nousussa viimeisten vuosien aikana, ja sen käyttö painottui eteläisen Suomen kaupunkeihin. MDMA:n käyttö pysyi melko tasaisena tähän mennessä suoritettujen jätevesitutkimusten aikana. Jätevesitutkimuksen osoittama huumeiden käytön kasvu peilaantui myös humerattijuopumustilastoihin ja poliisin sekä tullin suorittamiin huumausaineiden takavarikointiin. (THL, 2023b)

THL:n päihdetutkimuksella selvitettiin suomalaisten päihteiden käyttöä sekä asenteita ja mielipiteitä liittyen huumausaineisiin ja muihin päihteisiin (THL, 2023c). Viimeisin päihdetutkimus suoritettiin vuonna 2022 (Hakkarainen ym., 2023, s. 2). Verrattuna sitä edeltävään, vuonna 2018 suoritettuun päihdetutkimukseen, voitiin todeta huumausaineiden

käytön yleistyneen jo neljänkin vuoden aikana. 25–34-vuotiaista nuorista aikuisista miltei puolet olivat kokeilleet huumausaineita. (Hakkarainen ym., 2023, s. 1) Edellä mainitulla ikäryhmällä huumausaineiden kokeilu ja käyttö oli kaikista yleisintä (Hakkarainen ym., 2023, s. 2). Kuten jätevesitutkimuksessa, myös päihdetutkimuksessa ilmeni huumausaineiden käytön kasvu. Päihdetutkimus osoitti, että kokaiinin käytön kasvua on havaittu jo vuodesta 2014 lähtien (Hakkarainen ym., 2023, s. 3).

Kokaiini osoittautui eniten kokeiluksi ja käytetyksi huumausaineeksi tämän opinnäytetyön kyselytutkimuksen tuloksien kautta. Kyseinen tulos tuki päihdetutkimuksen tulosta siitä, että kokaiinin käyttö on kasvussa. Opinnäytetyön kyselyn tulos yleisimmin käytetystä huumausaineesta erosi jätevesitutkimuksen tuloksista, joiden mukaan amfetamiini oli kaikkein käytetyin huumausaine. Tämän opinnäytetyön kyselyn tuloksien mukaan amfetamiini oli vasta kolmas yleisimmin käytetyistä huumausaineista. Jätevesitutkimuksen mukaan MDMA:n käyttö on pysynyt tasaisena, ja tämän opinnäytetyön kyselyn vastaajien keskuudessa kyseinen huumausaine oli toiseksi eniten käytetty huumausaine. Päihdetutkimuksen mukaan 25–34-vuotiaista aikuisista miltei puolet olivat kokeilleet huumausaineita (Hakkarainen ym., 2023, s. 1). Opinnäytetyön kyselyn 68 vastaajasta 47 % oli 18–22 ikäluokkaan kuuluvia, toiseksi eniten vastaajia sijoittui 22–26 ikäluokkaan, ja loput 18 % ikäluokkaan 26–30. Edellä mainituista vastaajista 15 kertoi kokeilleensa huumausaineita. Eniten huumausainekokeiluja ilmeni olevan 22–26-vuotiaiden ikäryhmässä, sillä heistä kuusi vastasi kokeilleensa jotakin kysytyistä huumausaineista. Näitä tuloksia ei kuitenkaan voitu täysin verrata päihdetutkimuksen tulokseen siitä, että lähes puolella nuorista aikuisista oli käyttökokemuksia huumausaineista (Hakkarainen ym., 2023, s. 1), sillä päihdetutkimuksen käsittelemä ikäryhmä oli tämän opinnäytetyön käsittelemää ikäryhmää laajempi.

Opinnäytetyön tutkimustuloksista kävi ilmi, että nuorten aikuisten huumeasenteissa on vaihtelevuutta – huumausaineiden laillistamiskyselyyn tuli vastauksia sekä puolesta että vastaan. Kysyttäessä, millä tavoin vastaaja suhtautuu bilehuumeisiin, 65 % vastaajista kertoi suhtautuvansa kielteisesti ja 35 % neutraalisti. Kuten THL:n väestökyselyn (STT, 2023a), niin myös tämän opinnäytetyön tutkimustulokset osoittivat, että nykypäivän huumeasenteet ovat jokseenkin myönteisiä.

Tutkimustuloksista oli havaittavissa bilehuumeiden vakiintunut rooli nuorten aikuisten keskuudessa ja vastaajien tietoisuus aiheeseen liittyvistä riskeistä. Riskeistä huolimatta kokeilu- ja käyttäjäkokemuksia ilmeni olevan merkittävä määrä, ja ylipäätään uteliaisuus ja kokeilunhalu bilehuumeita kohtaan oli olemassa. Vastaajat, jotka eivät olleet kokeilleet

bilehuumeita, kertoivat kuitenkin kohdanneensa huumausaineiden viihdekäyttöä arkisissa tilanteissa. Näin ollen voidaan todeta huumausaineiden viihdekäyttöä esiintyvän runsain määrin arkipäiväisissä ympäristöissä. Sen lisäksi vastaajat olivat kohdanneet bilehuumeiden käyttöä juhlimisympäristöissä, kuten festivaaleilla ja yökerhoissa, riippumatta siitä onko vastaajalla itsellään kokeilu- tai käyttötaustaa bilehuumeista.

9 Pohdinta

Bilehuumeet näkyvät ja kuuluvat niin yhteiskuntamme valtamedioissa ja viestintäkanavissa, kuin myös eturivin artistien musiikkituotannoissa. Edellä mainittujen lisäksi bilehuumeet ovat löytäneet tiensä myös yksityishenkilöiden TikTok-videoille, joissa huumausaineiden käyttöä näytetään avoimesti ja jopa ihannoiden. On siis selvää, että nykypäivänä huumausaineiden, kuten bilehuumeiksi luokiteltavien aineiden käyttö on yksi tavanomainen päihteiden käytön muoto muiden joukossa. Idea opinnäytetyömme aiheelle syntyi näiden ajatusten pohjalta, ja kohderyhmä nuoret aikuiset valikoituivat tuntuessaan sopivimmalta ikäryhmältä käsittelemäämme aihetta ajatellen. Nuorten aikuisten joukkoon mahtuu muun muassa paljon opiskelijoita, ja juhliminen on osa opiskelijakulttuuria. Juhliminen ja sen lomassa tapahtuva mahdollinen päihteiden käyttö on ylipäättään tavanomainen ajanviettotapa kyseisen ikäryhmän keskuudessa.

Aihevalinta sekä valittu kohderyhmä osoittautuivat opinnäytetyön kannalta hyviksi ja toimiviksi. Opinnäytetyön kysely otettiin vastaan mielenkiinnolla ja vastauksia kertyi odotettua enemmän. Saimme kyselyyn vastanneilta kehuja kyselyn helppokäyttöisyydestä ja sopivasta pituudesta. Vastaajat kokivat kyselyn sekä opinnäytetyön aiheen ajankohtaiseksi ja tarpeelliseksi. Ulkopuolisilta saatu palaute mukailee omia ajatuksiamme koko opinnäytetyöprosessista, joka on mielestämme onnistunut. Onnistumista tuki oma mielenkiintomme opinnäytetyön aihetta kohtaan, ja sen ansiosta tiedonjano käsittelemiämme bilehuumeita ja ympäröiviä tekijöitä kohtaan säilyi opinnäytetyön alusta loppuun saakka.

Avointen vastauskenttien kysymysten vastaajamäärät jäivät huomattavasti pienemmiksi verrattuna kyselyn kokonaisvastaajamäärään. Kyselylomakkeessamme olleet avoimet kysymykset toimivat tarkentavina jatkokysymyksinä niitä edeltäviin monivalintakysymyksiin. On mahdollista, että osa vastaajista koki vastaustensa tarkentamisen tarpeettomaksi, tai ajatteli tietämyksensä aiheesta olevan riittämätön perusteluun. Osa avoimen vastauskentän kysymyksistä oli suunnattu pelkästään bilehuumeita kokeilleille tai käyttäneille, joten se on osasy avointen vastauskenttien pienempiin vastausmääriin. Kaiken kaikkiaan avoimia

vastauksia kertyi koko opinnäytetyön osalta kuitenkin sopiva määrä ja niiden avulla pystyttiin muodostamaan hyvä kokonaiskuva kohderyhmän ajatuksista bilehuumeita kohtaan.

Kyselyn vastauksista ilmeni, että 79 % vastaajista ei koe sosiaalisella medially olleen vaikutusta omaan bilehuumeisiin suhtautumiseensa. Kyseinen tulos oli osin yllättävä, viitaten aiemmin luvussa mainittuun bilehuumeiden suureen näkyvyyteen niin sosiaalisessa mediassa kuin myös suosittujen artistien kappaleiden sanoituksissa. Lienee mahdollista, että kyselyyn vastanneen kohderyhmän ikä ja sen myötä kehittynyt medialukutaito vaikutti kyseisen kysymyksen vastauksiin, ja vastaus olisi ollut toisenlainen ikäryhmän ollessa nuorempi.

Opinnäytetyöhön valitut bilehuumeet amfetamiini, kokaiini ja MDMA osoittautuivat sopivaksi joukoksi niitä huumausaineita, joihin liittyen näkemyksiä ja kokemuksia lähdettiin kartoittamaan kyselyn kohderyhmältä. Käsityksemme mukaan kyseiset kolme huumausainetta olivat yksiä tunnetuimpia ja käytetyimpiä aineita viihdekäytössä. Tutkimustulokset osoittivat ennakko-oletuksemme oikeaksi, sillä jokaista huumausainetta kohtaan kertyi useita käyttäjäkokemuksia. Odottamattomaksi tulokseksi osoittautui kokaiinin yleisyys ja käyttömäärät kyselyn vastaajien keskuudessa. Kokaiinin maineen ajatellaan olevan korkealuokkaisempi muihin bilehuumeiksi miellettyihin huumausaineisiin verrattuna. Opinnäytetyön tietoperusta koottiin aiemman tutkimustiedon, artikkeleiden ja muiden julkaisujen pohjalta, ja se tuki osaltaan tutkimustulosten analysointia.

Kyselyn kysymysten vastaajamäärissä oli vaihtelua läpi kyselyn. Jälkikäteen mietittynä tiettyjen kysymysten merkitseminen pakollisiksi olisi voinut lisätä näiden kysymysten vastaajaprosenttia. Osa kyselyssä kysytyistä kysymyksistä saatettiin mieltää henkilökohtaisiksi, joten koimme kyselyä luodessa tärkeäksi antaa vaihtoehdon myös vastaamatta jättämiselle. Toinen tutkimustuloksia analysoidessa mieleen noussut kehitysidea oli, että monivalintakysymyksiin olisi lisätty myös ”en osaa sanoa” -vaihtoehto. Tämän opinnäytetyön kyselyssä kyseistä vaihtoehtoa ei ollut, ja se saattoi aiheuttaa osan kysymyksistä alhaisen vastaajamäärän. Kaiken kaikkiaan kysely pyrittiin kuitenkin luomaan sisällöltään mahdollisimman selkeäksi ja yhdenmukaisesti ymmärrettäväksi, ja tässä koemme onnistuneemme. Kyselyyn vastanneilta saatu positiivinen palaute kyselyn selkeyteen ja johdonmukaisuuteen liittyen tukee osaltaan onnistumisen tunnetta.

Tämän opinnäytetyön aineisto jää tietoturvallisesti tekijöiden haltuun vuoden ajaksi opinnäytetyöprosessin päätettyä. Tutkimusaineistoa ei aiota jatkokäyttää, eikä sitä luovuteta eteenpäin. Mikäli tutkimusta jatkokäytettäisiin, voisi olla mielenkiintoista paneutua tarkemmin

huumausaineiden käyttäjäkokemusten juurisyihin, kuten sosioekonomiseen taustaan ja yksilöllisellä tasolla vaikuttaviin päihteiden käytölle altistaviin ja siltä suojaaviin tekijöihin. Edellä mainittu tutkimusidea sopisi esimerkiksi teemahaastatteluna tehtäväksi. Mikäli opinnäytetyötä haluttaisiin jatkokäyttää työelämälähtöisestä näkökulmasta, voisi tutkimuksen tehdä yhteistyössä esimerkiksi kolmannen sektorin toimijan kanssa.

Lähteet

- Arponen, A., Brummer-Korvenkontio, H., Gunnar, T., Impinen, A., Jääskeläinen, M., Kailanto, S., Kankaanpää, A., Karjalainen, K., Knuuti, U., Konttinen, H., Kotovirta, E., Kriikku, P., Kuoppasalmi, K., Kuussaari, K., Leskinen, J., Markkula, J., Ojanperä, I., Partanen, A., Perälä, R., ... Viskari, I. (2020). *Huumetilanne Suomessa 2020*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-576-6>
- EHYT. (n.d.). *Viisi vinkkiä miten vanhempana voit ehkäistä nuorten päihdekokeiluja*. Ehkäisevä päihdetyö EHYT ry. <https://ehyt.fi/paihde-peli-info/tukea-erielamantilanteisiin/viisi-vinkkia-miten-vanhempana-voit-ehkaista-nuorten-paihdekokeiluja/>
- EMCDDA. (2016). *EU Drug Markets Report: In-depth Analysis*. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. <https://www.emcdda.europa.eu/system/files/publications/2373/TD0216072ENN.PDF>
- EMCDDA. (2023). *EU Drug Market: Amphetamine – In depth analysis*. European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Haettu 21.11.2023 osoitteesta https://www.emcdda.europa.eu/publications/eu-drug-markets/amphetamine_en
- EU. (n.d.). *Euroopan huumausaineiden ja niiden väärinkäytön seurantakeskus (EMCDDA)*. Euroopan unioni. https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/european-monitoring-centre-drugs-and-drug-addiction-emcdda_fi
- Hakkarainen, P., Karjalainen, K. & Salasuo, M. (14.4.2023). *Suomalaisten huumeidenkäyttö ja huumeasenteet 2022*. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. <https://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2023041236168>
- Huumausainelaki 373/2008. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2008/20080373>
- Kallinen, T. & Kinnunen, T. (n.d.-a). Laadullinen tutkimus ja teoria. Teoksessa J. Vuori. (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/mita-on-laadullinen-tutkimus/laadullinen-tutkimus-ja-teoria/>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. (n.d.-b). Laadullinen sisällönanalyysi. Teoksessa J. Vuori (toim.), *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/laadullinen-sisallonanalyysi/>

Kallinen, T. & Kinnunen, T. (n.d.-c). Koodaaminen. Teoksessa K. Juhila (toim.) *Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto. <https://www.fsd.tuni.fi/fi/palvelut/menetelmaopetus/kvali/analyysitavan-valinta-ja-yleiset-analyysitavat/koodaaminen/>

Kantola, A. (7.8.2023). Kokaiinin maine puhtaana "laatuhuumeena" on pötyä, katukaupassa ostetusta kokaiinista on löydetty muun muassa matolääkettä. *Helsingin Sanomat*. <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000009768236.html>

Karhu, O. & Kymäläinen, S. (4.10.2023). Poliisi paljasti ruotsalaisen järjestäytyneen rikollisuuden toiminnan Suomessa – näin rikosvytyhti selvisi. *YLE*. <https://yle.fi/a/74-20053424>

Koppa. (28.10.2021a). *Tilastollisesti kuvaava analyysi*. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/tilastollisesti-kuvaava-analyysi>

Koppa. (28.10.2021b). *Määrällinen analyysi*. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/maarallinen-analyysi>

Koppa. (28.10.2021c). *Laadullinen analyysi*. Jyväskylän yliopisto. <https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/aineiston-analyysimenetelmat/laadullinen-analyysi>

Mielenterveystalo. (n.d.-a). *Nuorten päihteiden käyttö*. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/paihteet/nuorten-paihteiden-kaytto>

Mielenterveystalo. (n.d.-b). Tietoa huumeiden haitoista. <https://www.mielenterveystalo.fi/fi/paihteet/tietoa-huumeiden-haitoista>

- Mieli. (13.10.2023). Nuoruusikä. <https://mieli.fi/materiaalit-ja-koulutukset/tietoa-mielenterveyden-vahvistamisesta/perheet/vanhemmuus/nuoruusika/>
- Mikkonen, E. (9.10.2023). Huumeiden eettiset laskut. YLE. <https://yle.fi/a/74-20053785>
- NIDA. (2020). *MDMA (Ecstasy/Molly) DrugFacts*. National Institute on Drug Abuse. <https://nida.nih.gov/publications/drugfacts/mdma-ecstasymolly>
- Niinistö, M. & Loikkanen, I. (23.8.2022). Muilta piilossa. YLE. <https://yle.fi/a/3-12588890>
- Nuorisolaki 1285/2016. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2016/20161285>
- Nuortenlinkki. (n.d.-a). *Huumeiden viihdekäyttö*. A-klinikkasäätiö. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/tietoartikkelit/huumeet-ja-laakkeet/huumeiden-viihdekaytto/>
- Nuortenlinkki. (n.d.-b). *Kokaiini*. A-klinikkasäätiö. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/pikatieto/kokaiini/>
- Nuortenlinkki. (n.d.-c). *Amfetamiini*. A-klinikkasäätiö. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/pikatieto/amfetamiini/>
- Nuortenlinkki. (n.d.-d). *MDMA (ekstaasi)*. A-klinikkasäätiö. <https://nuortenlinkki.fi/tietopiste/pikatieto/mdma-ekstaasi/>
- Päihdelinkki. (n.d.-a). *Kokaiini*. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/kokaiini>
- Päihdelinkki. (n.d.-b). *Amfetamiini*. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/amfetamiini>
- Päihdelinkki. (n.d.-c). *MDMA (ekstaasi)*. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/pikatieto/mdma-ekstaasi>
- Päihdelinkki. (23.4.2021). *Huumeiden käyttö Suomessa*. <https://paihdelinkki.fi/fi/tietopankki/tietoiskut/huumeet-ja-muut-paihdyttavat-aineet/huumeiden-kaytto-suomessa>
- Salmi, M. (2.4.2022). *Kokakioski*. YLE. <https://yle.fi/a/3-12305801>

- STM. (20.4.2017). *Yhteensä 58 uutta ainetta psykoaktiivisten aineiden luetteloon*. Sosiaali- ja terveysministeriö. <https://stm.fi/-/yhteensa-58-uutta-ainetta-psykoaktiivisten-aineiden-luetteloon>
- TENK. (2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. https://tenk.fi/sites/default/files/2021-01/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2020.pdf
- TENK. (2023). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa*. Tutkimuseettinen neuvottelukunta. https://tenk.fi/sites/default/files/2023-03/HTK-ohje_2023.pdf
- THL. (15.12.2020). *Keskeiset käsitteet*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/ehkaiseva-paihdeyto/mita-ehkaiseva-paihdeyto-on/keskeiset-kasitteet>
- THL. (3.3.2022a). *Nuorten päihteiden käyttö ja päihdehäiriöt*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot/nuorten-paihteiden-kaytto-ja-kaytoshairiot>
- THL. (3.3.2022b). *Nuorten mielenterveyshäiriöt*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/mielenterveys/mielenterveyshairiot/nuorten-mielenterveyshairiot>
- THL. (16.11.2022c). *Huumausaineiden laillisuus ja käytön rangaistavuus*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://thl.fi/fi/web/alkoholi-tupakka-ja-riippuvuudet/huumeet/huumausainepolitiikka/huumausaineiden-laillisuus-ja-kayton-rangaistavuus>
- THL. (14.4.2023a). *Suomalaisten huumeekokeilut edelleen yleistyneet samalla kun yhä useampi kannattaa muutoksia huumeepolitiikkaan*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. <https://www.sttinfo.fi/tiedote/69973374/suomalaisten-huumeekokeilut-edelleen-yleistyneet-samalla-kun-yha-useampi-kannattaa-muutoksia-huumeepolitiikkaan?publisherId=69817778>

- THL. (9.6.2023b). *Jätevesitutkimus: väestötason huumeiden käyttö*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 6.10.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/jatevesitutkimus>
- THL. (6.3.2023c). *Päihdetutkimus*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 16.10.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/paihdetutkimus>
- THL. (28.2.2023d). *Päihdetutkimuksen toteutus*. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Haettu 17.10.2023 osoitteesta <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/paihdetutkimus/paihdetutkimuksen-toteutus>
- Tulli. (n.d.). *Huumausainerikokset*. Haettu 17.11.2023 osoitteesta <https://tulli.fi/web/tullinvuosi/2019/valvonta/huumausainerikokset>
- Vilkka, H. (2007). *Tutki ja mittaa - määrällisen tutkimuksen perusteet*. <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-03-0099-9>
- Virolainen, T. (2.12.2021). *Kadulta labraan -hankkeessa kerätään ajankohtaista tutkimustietoa*. A-klinikkasäätiö. <https://a-klinikkasaaatio.fi/ajankohtaista/kadulta-labraan-hankkeessa-kerataan-ajankohtaista-huumeetietoa/>
- YAD. (n.d.). *Altistavia ja suojaavia tekijöitä*. Youth Against Drugs. <https://yad.fi/huumeetietoa/riippuvuus-ja-toipuminen/altistavia-ja-suojaavia-tekijoita/>
- STT. (14.4.2023a). *Suomalaisten suhtautuminen huumeisiin on muuttunut, käyttöhuoneitakin kannattaa aiempaa useampi*. YLE. <https://yle.fi/a/74-20027136>
- STT. (9.6.2023b). *Kokaiinin käyttö painottuu Suomessa pääkaupunkiseudulle – alueelliset erot huumeiden käytössä ovat yhä suurempia*. YLE. <https://yle.fi/a/74-20035910>
- Ympäristöministeriö. (15.3.2023). *Mitä on kestävä kehitys?* <https://ym.fi/mita-on-kestava-kehitys>

Liite 1. Aineistonhallintasuunnitelma

OPINNÄYTETYÖN AINEISTONHALLINTASUUNNITELMA

Tutkimusaineiston tallennus ja säilytys

Tutkimusaineisto kerätään Google Forms- kyselyllä. Kyselyn vastaukset kerätään anonymisti. Tutkimuksen kohderyhmänä on 18–30-vuotiaat nuoret aikuiset. Kysely lähetetään kyselyyn osallistuville joko WhatsApp tai Snapchat viestipalvelimien kautta.

Tutkimusaineisto tallennetaan henkilökohtaisille verkkoasemille ja tutkimusaineiston käsittely suoritetaan Google Forms:ssa ja Microsoft Wordissa.

Tietoturvasta ja tietosuojasta huolehditaan läpi opinnäytetyön tutkimuseettisen neuvottelukunnan antaman ohjeistuksen, EU:n tietosuoja-asetuksen sekä Suomen tietosuojalain mukaisesti. Aineistoa pääsee käsittelemään ainoastaan opinnäytetyön tekijät. Aineiston varmuuskopiointi tapahtuu henkilökohtaisille verkkoasemille. Opinnäytetyöstä laaditaan tietosuojailmoitus, joka liitetään myös kyselylomakkeen yhteyteen.

Henkilötietojen ja arkaluonteisten tietojen käsittely

Tietosuojailmoitus liitetään kyselylomakkeen yhteyteen.

Työssä ei käsitellä arkaluonteisia ja erityisiä henkilötietoja. Työssä käsiteltävä suora henkilötieto liittyy kysymykseen, jossa kartoitetaan vastaajien ikää. Tutkimusaineisto ei sisällä salassa pidettävää tietoa.

Opinnäytetyöaineiston omistajuus

Opinnäytetyön tekijät omistavat opinnäytetyössä kerätyn aineiston ja tulokset, eikä kenelläkään muulla henkilöllä ole pääsyä niihin.

Opinnäytetyöaineiston jatkokäyttö työn valmistumisen jälkeen

Aineisto jää tietoturvallisesti omistajien haltuun vuoden ajaksi opinnäytetyöprojektin päätyttyä. Tutkimusaineistoa ei aiota jatkokäyttää, eikä sitä luovuteta eteenpäin.

Liite 2. Kyselylomake

Nuorten aikuisten näkemykset ja kokemukset bilehuumeiden käytöstä

Olemme kaksi sosionomiopiskelijaa Hämeen ammattikorkeakoulusta. Teemme opinnäytetyötä lisääntyneestä bilehuumeiden käytöstä, ja tämän kyselytutkimuksen avulla selvitämme nuorten aikuisten näkemyksiä ja kokemuksia aiheesta. Kyselyssä on 22 kysymystä ja se sisältää monivalintakysymyksiä sekä avoimia vastauskenttiä. Vastaaminen vie noin 5-10 minuuttia. Osallistuminen on täysin vapaaehtoista, ja kysely on anonyymi. Opinnäytetyön valmistuttua kyselystä saatu aineisto jää opinnäytetyön tekijöiden haltuun. Vastattuasi tähän kyselyyn annat suostumuksen vastaustesi käyttöön ja niiden säilytykseen opinnäytetyöprosessissa.

Ohessa opinnäytetyön tietosuojailmoitus, johon voit halutessasi tutustua. https://hameenamk-my.sharepoint.com/:w/g/personal/lotta20114_student_hamk_fi/EXNqjt3p0gxAlRYqZEbw7NQB509kHuEbRDxA5ViotMfGwQ?e=4%3AAEftBk&fromShare=true&at=9&CID=2f00ea35-c720-e1a4-f533-0f15925e863d

Kiitos jo etukäteen osallistumisestasi kyselyyn!

Axa Niemi ja Lotta Munne

1. Minkä ikäinen olet?

18-22v

22-26v

26-30v

2. Millä tavoin suhtaudut bilehuumeisiin?

Neutraalisti

Myönteisesti

Kielteisesti

3. Onko kavereillasi ollut vaikutusta omaan suhtautumiseesi?

Kyllä

Ei

4. Mikäli vastasit edelliseen kyllä, voit tarkentaa vastaustasi tähän:

Kirjoita vastaus

5. Onko sosiaalinen media vaikuttanut omaan suhtautumiseesi bilehuumeita kohtaan?

Kyllä

Ei

6. Mikäli vastasit edelliseen kyllä, voit tarkentaa vastaustasi tähän:

Kirjoita vastaus

7. Oletko kokeillut tai käyttänyt jotain seuraavista bilehuumeista?

Amfetamiinia

Kokaiinia

MDMA:ta

Metamfetamiinia

En ole kokeillut tai käyttänyt mitään bilehuumetta

Muu

8. Jos olet kokeillut jotain edellä mainituista bilehuumeista, oliko kyseessä:

Kertaluontoinen kokeilu

Käyttö on toistuvaa

9. Jos et ole kokeillut bilehuumeita, onko sinulle joskus tarjottu niitä?

Kyllä

Ei

10. Oletko nähnyt bilehuumeiden käyttöä, ja jos, niin missä?

Kotibileissä

Festivaaleilla

Baarissa tai yökerhossa

Reiveissä

Kouluympäristössä

Työpaikalla

Kotona

Kaupungilla

Muu

11. Millainen rooli bilehuumeilla on elämässäsi? Jos et ole kokeillut bilehuumeita, voit siirtyä suoraan kysymykseen 20.

- Bilehuumeiden käyttö on minulle arkinen ajanviettotapa
- Bilehuumeet ovat läsnä elämässäni vain viihdekäytön merkeissä
- Muu

12. Mihin ympäristöön kokeilu-/käyttökokemuksesi ovat sijoittuneet?

13. Mistä olet saanut käyttämäsi bilehuumeet?

14. Suositteletko bilehuumeiden käyttöä muille?

- Kyllä
- En

15. Voit tarkentaa edellistä vastaustasi tähän:

16. Koetko hyötyväsi bilehuumeiden käytöstä?

- Kyllä
- En

17. Voit tarkentaa edellistä vastaustasi tähän:

Kirjoita vastaus

18. Häiritseekö huumeiden laittomuus sinua?

Kyllä

Ei

19. Millaiseksi koet olosi bilehuumeiden käytön aikana ja sen jälkeen?

Kirjoita vastaus

20. Näetkö bilehuumeet ja alkoholin samanvertaisina pähteinä?

Kyllä

En

20. Näetkö bilehuumeet ja alkoholin samanvertaisina pähteinä?

Kyllä

En

21. Tulisiko bilehuumeet mielestäsi laillistaa?

Kyllä

Ei

22. Voit tarkentaa edellistä vastaustasi tähän:

Kirjoita vastaus